

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

SEKCE POLONISTIKY

**CZESKO-POLSKA TERMINOLOGIA
SPECJALISTYCZNA W KODEKSIE
HANDLOWYM ORAZ CYWILNYM**

Bc. Ewa Lasotová

Praca magisterska 2014

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 15.5.2014

Podpis

Děkuji Doc. PhDr. Ivaně Dobrotové, Ph.D. za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní diplomové práce poskytla.

Podpis

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
I CZĘŚĆ TEORETYCZNA	6
1. AKTY PRAWNE	7
1.1. Typy aktów prawnych	7
1.2. Język aktów prawnych	8
1.2.1. Język specjalistyczny	8
1.2.2. Język prawny i prawniczy	10
2. TŁUMACZENIE	14
2.1. Typologia tłumaczenia	14
3. TŁUMACZENIE SPECJALISTYCZNE	17
3.1. Juryslingwistyka	18
3.2. Specyfika tłumaczenia aktów prawnych	19
4. LEKSYKOLOGRAFIA	21
4.1. Terminologia leksykograficzna	22
4.2. Słownik	23
4.3. Typologia słowników	23
4.4. Leksykografia prawna	32
II CZĘŚĆ PRAKTYCZNA	34
METODYKA TWORZENIA SŁOWNIKA	35
INFORMACJE O SŁOWNIKU	36
SŁOWNIK CZESKO-POLSKI TERMINOLOGII SPECJALISTYCZNEJ W KODEKSIE HANDLOWYM ORAZ CYWILNYM	37
PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZESTAWIENIEM SŁOWNIKA	74
ZAKOŃCZENIE	75
SHRNUTÍ	77
BIBLIOGRAFIA	79
Anotace	82

WPROWADZENIE

Celem niniejszej pracy jest sporządzenie czesko-polskiego słownika specjalistycznego, a konkretnie prawnego, który mógłby się przydać w tłumaczeniu aktów prawnych, związanych z kodeksami cywilnym oraz handlowym. Do aktów prawnych zaliczamy różnego rodzaju ustawy, uchwały, rozporządzenia, zarządzenia, umowy itp., w tym również kodeksy. W naszym wypadku analizujemy kodeks cywilny oraz handlowy. Każde hasło w słowniku zawiera definicję, żeby łatwiej byłoby się orientować w przez nas wybranej terminologii. Na początku warto przypomnieć, że słownik ten służy przede wszystkim jako pomoc naukowa dla studentów polskiej czy czeskiej filologii oraz prawa, nie spodziewamy się bowiem, że skorzystałby z niego tłumacz przysięgły.

Praca podzielona jest na dwie części – część teoretyczną oraz część praktyczną. W pierwszej części teoretycznej staramy się przedstawić ogólnie co to takiego jest akt prawny oraz jego podział i charakterystykę. Następnie zajmiemy się językiem, jakim są akty prawne napisane, jako podsystem języków specjalistycznych, ponieważ różni się on we wszystkich swoich płaszczyznach od języka ogólnonarodowego. Kolejny rozdział poświęcimy ogólnie tłumaczeniu, czyli w skrócie scharakteryzujemy co to takiego jest samo tłumaczenie oraz podamy typologię tłumaczenia. W rozdziale trzecim przejdziemy już konkretnie do tłumaczenia specjalistycznego oraz prawnego, gdyż głównym celem naszej pracy było stworzenie słownika dwujęzycznego z terminami prawnymi. Czwarty rozdział części teoretycznej opisywał będzie leksykologię jako naukę oraz historię jej rozwoju. Przedstawimy sobie typy słowników, jakie istnieją, lub istniały na polskim rynku wydawniczym.

W części praktycznej, umieszczony zostanie słownik terminologii prawnej, zaczerpniętej w kodeksie cywilnym oraz handlowym. W słowniku znajdzie się 250 haseł, które tłumaczone zostaną z języka czeskiego na polski. Słownik uporządkowany będzie alfabetycznie a na dodatek, do każdego hasła, podany będzie przykład użycia. Do wypracowania słownika służyć nam będą aktualne kodeksy cywilne i handlowe z obu państw. Natomiast do tłumaczenia haseł, skorzystamy z słownika ogólnego, oraz słowników prawnych internetowych.

I CZEŚĆ TEORETYCZNA

1. AKTY PRAWNE

Na początku naszej pracy warto w skrócie wspomnieć o tym, co to takiego jest akt prawny oraz podać typy aktów prawnych, gdyż praca ta zajmuje się czesko-polską terminologią specjalistyczną, a konkretnie prawną, zawartą w kodeksach.

W ramach tego, jak zmieniały się ustroje polityczne w Polsce i Czechach, powstawało wiele aktów prawnych, z których przetrwała tylko nieliczna część. W tutejszej części, poświęconej temu zagadnieniu, przedstawimy sobie bardzo ogólnie tylko te, które istnieją w systemie prawnym RP oraz RC w chwili obecnej.

1.1. Typy Aktów prawnych

- **Konstytucja** – Konstytucja RP i RC jest najważniejszym dokumentem, regulującym organy naczelne w oparciu o zasadę podziału władz na ustawodawczą, sądowniczą oraz wykonawczą.¹ Można więc z pewnością stwierdzić, że Konstytucja stoi na czele wszystkich kolejnych aktów prawnych w Polsce i Czechach.

- **Ustawa** – Ustawa jest to dokument, który zajmuje, co do ważności, drugie miejsce zaraz po Konstytucji. Ustawa uchwalana jest przez Sejm i Senat, dotyczy zaś wszystkich dziedzin codziennego życia. Ustawa stanowi w naszej pracy bardzo ważny dokument, gdyż niektóre ustawy są podstawą przepisów prawnych, czyli kodeksów (kodeks karny, kodeks rodzinny, kodeks cywilny czy kodeks handlowy).

- **Kodeks** – Kodeksami nazywamy zbiory przepisów, regulujących daną gałąź prawa. Przepisy te nie zawsze bywają całościowe, a więc uzupełniane są innymi ustawami albo aktami prawnymi, które stanowią całą, konkretną gałąź prawa. W ramach kodeksów wyróżniamy: *kodeks pracy, kodeks rodzinny i opiekuńczy, kodeks cywilny, kodeks spółek handlowych, kodeks karny, itd.*²

- **Uchwała** – Uchwały stanowią podstawę prawa administracyjnego, a są aktami np. samorządu terytorialnego albo gminy, czyli informacje zawarte w uchwałach dotyczą przede wszystkim spraw organizacyjnych tych organów. Podtypem uchwał to tzw. uchwały normatywne (dalej dzielimy na wykonawcze i samoistne), które różnią się tym, że ustalane są przez sejm i senat.

¹ Portalwiedzy.onet.pl

² <http://www.gazetaprawna.pl/encyklopedia/prawo/hasla/335407,kodeks.html>

Kolejne typy aktów prawnych, które w hierarchii stoją niżej, niż przez nas wymienione to np. *rozporządzenie, zarządzenie, dekret, ratyfikacja umowy, umowy (kupna, o dzieło,...)* itd.

1.2. Język aktów prawnych

Charakteryzując akty prawne, trzeba wspomnieć o języku, którym są one napisane. Język ten znacznie różni się od języka, którym posługujemy się naco dzień. Mówimy tutaj o tzw. języku specjalistycznym, a konkretnie języku prawnym i prawniczym.

1.2.1. Język specjalistyczny

Według A. Szulca:

„język specjalistyczny jest to szczególna postać języka ogólnonarodowego, przystosowana do możliwie precyzyjnego opisu określonej gałęzi wiedzy lub techniki. Różni się od języka ponaddialektowego przede wszystkim słownictwem fachowym, niejednokrotnie zawierającym wiele internacjonalizmów, oraz składnią, jak również częstotliwością użycia określonych form gramatycznych.”³

Jednak nie można podać konkretnej definicji języka specjalistycznego, gdyż jest on bardzo zróżnicowany w zależności od dyscypliny naukowej. Problem stanowi głównie terminologia oraz semantyka, dlatego że języki specjalistyczne jako podsystem języka ogólnonarodowego operują takimi terminami, które należą do obydwu tych systemów.⁴

Nawet opinie lingwistów nie są jednolite w sprawie uporządkowania języka specjalistycznego. Niektórzy językoznawcy uważają, że nie istnieje „język specjalistyczny” ale tylko słownictwo specjalistyczne, o czym świadczy poniższa definicja:

„Językoznawstwo opisowe (...) odrzuca nazwy język techniczny i naukowy, które są również niewłaściwe. Należy raczej mówić o słownictwie, tzn. o specyficznym użyciu

³ Szulc, A.: *Podręczny słownik językoznawstwa stosowanego*. Warszawa, 1984, str. 106-107.

⁴ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa, 1993, str. 263 -264.

języka (...) i jego odmianach, które czynią użytek z wymowy, morfologii i składni języka ogólnego... ”⁵

Na podstawie tej definicji widoczny jest fakt, że specyfika języka specjalistycznego do dziś dnia jest niejednoznaczna.

Chcąc ogólnie scharakteryzować ten język, to trzeba wspomnieć o tym, że ma on w porównaniu z językiem ogólnym bardzo *wyraźną tendencję do definiowania pojęć, kontrolowania polisemii i homonimii, do eliminowania synonimów oraz do upraszczania składni, jak również do neutralizowania afektywności oraz przyswajania znacznej liczby skrótów.*⁶ Cechuje go przede wszystkim rozległa leksyka, co pozwala naukowcom z różnych dziedzin opisać przez nich przedstawiany świat, który dla prostego użytkownika języka ogólnego, może wydawać się skomplikowany.

Jako przykład języka specjalistycznego podajemy fragment z Kodeksu Cywilnego:

Rozdział II

Miejsce zamieszkania

Art. 25.

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Art. 26.

§ 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejscem zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

§ 2. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z

⁵ Quemada, B.: *Technique et langage*. Paryż, 1978, str. 1153.

⁶ Pieńkos, *Przekład i tłumacz*, str. 268.

rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nieprzebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.⁷

Na powyżej przedstawionym przykładzie możemy bardzo łatwo znaleźć cechy charakterystyczne dla języka specjalistycznego, takie jak definiowanie pojęć, skomplikowane terminy (*władza rodzicielska*), brak polisemii, eliminacja synonimów, brak afektywności, oraz występowanie skrótów. Jeżeli chodzi o składnię, to nie jest ona uproszczona, jak podaliśmy w naszej definicji, gdyż chodzi tutaj o tekst prawny, którego język jeszcze bardziej wyodrębnia się od pozostałych typów języka specjalistycznego, o czym będzie mowa w kolejnych dwóch rozdziałach.

1.2.2. Język prawny i prawniczy

Ogólnie język prawny i prawniczy należą do języków prawa, które stanowią podsystem języka ogólnonarodowego.⁸ W Polsce języki te zostały zbadane przez polskich prawników, a szczególnie Bronisława Wróblewskiego. Chociaż laikowi wydawałoby się, że obydwie te języki można by złączyć w jedno, to z punktu językoznawstwa istnieje między nimi podstawowa różnica. Jerzy Pieńkos napisał:

„Wyraźne rozróżnienie języka prawnego i prawniczego, tego pierwszego jako języka ustawodawcy, a tego drugiego jako języka doktryny prawniczej, stało się możliwe wówczas, gdy język prawny stał się językiem drukowanych tekstów prawnych.”⁹

Problematyce badań języków prawa poświęcono wiele prac lingwistycznych oraz prawnych, ale nasza analiza języka prawnego i prawniczego zostanie opisana na podstawie prac Bronisława Wróblewskiego, wybitnego polskiego prawnika.

Język prawny

Według Wróblewskiego¹⁰, język prawny to język normodawców prawnych w tym ustawodawców oraz autorów dekretów. Ogólnie rzecz biorąc, można powiedzieć, że język prawny jest językiem, jakim napisane są wszystkie akty prawne. Wynika z tego, że „twórczość” prawna jest bardzo względna. Jak stwierdza dalej Wróblewski:

⁷ *Kodeks cywilny*, ustawa z dnia 23 kwietnia, 1964 r.

⁸ Kořenský, J.: *Jazyk právní komunikace*. Praga, 1997, str. 85.

⁹ Pieńkos, J.: *Podstawy juryslingwistyki*. Warszawa, 1999, str. 14.

¹⁰ Wróblewski, B.: *Język prawny i prawniczy*. Kraków, 1948, str. 52.

„Ustawodawca tworzy prawo według tego, co w jego przekonaniu winno stać się prawem. Tego przekonania jednak ustawodawca nie może nabrać niezależnie od tego, jak sprawa się w rzeczywistości przedstawia. On, jak każdy myślący obywatel, dochodzi do własnego ujęcia na podstawie zaobserwowania danego stanu rzeczy zgodnie z doświadczeniem, jakie w tej dziedzinie zdobyto, zgodnie z żądaniami, które stawia życie.”¹¹

Można więc powiedzieć, że ustawodawca to osoba, która tworzy język prawny, nawiązując do narodu z poczuciem świadomości prawnej. Rzeczywistość prawna posługuje się językiem ogólnym z dodaniem pewnego rodzaju gwary, którą możemy nazwać prawną. Gwara ta jest według Wróblewskiego materiałem, którym posługuje się ustawodawca, nadając jej sformułowania, których domaga się język prawny.¹² Ustawodawca musi pamiętać o tym, że sformułowania te służą głównie szerokiej masie laików.

Charakteryzując język prawny trzeba opisać różnice od języka ogólnonarodowego. Podstawową różnicę stanowi semantyka. Pragniemy przytoczyć tutaj przykład, na podstawie którego można zobaczyć jak jest różnica semantyczna. Spróbujemy opisać tę różnicę na przykładzie wyrazu „skutek” w znaczeniu prawnym:

*Prawo wierzyciela do zaspokojenia się z gruntu obciążonego stanowi **skutek** prawny hipoteki.*

Skutek prawny stanowi tutaj połączenie wyznaczone przez ustawodawcę, chociaż nie zaszło nic takiego, co dałoby się nazwać „skutkiem”. Z powyżej wymienionego zdania wynika, że znaczenie wyrazu „skutek” w języku prawnym jest raczej sztuczne.¹³

W języku prawnym występuje również wiele pojęć, różnego rodzaju pochodzenia np. pojęcie „choroba”. „Choroba” jako taka, oznacza termin, pochodzenia lekarskiego, czyli innego podsystemu języka ogólnonarodowego. Pewne jest to, że w języku prawnym słowo „choroba” nie ma takiego samego znaczenia jak w języku medycyny. Przyczyn, dlaczego tak się dzieje, jest wiele. Bardzo ważną rolę odgrywa wartościowanie, co uplastycznia pewne cechy tego pojęcia, a inne usuwa. Pojęcia prawne są tworzone dla potrzeb poszczególnych działów prawa (cywilnego, karnego, ...), tak np.

¹¹ Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, str. 55-56.

¹² Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, str. 56.

¹³ Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, str. 66-67.

rzecz ruchoma w prawie karnym oznacza coś, co można zabrać, a w prawie cywilnym *rzecz ruchoma* ma naturę gospodarczą.¹⁴

Warto w skrócie wspomnieć również o znaczeniu zdań. Wróblewski twierdzi:

*„...zdanie prawne ma o tyle sens, o ile zostanie ujęte jako częśćka tego, co nosi nazwę układu prawnego.”*¹⁵

Innymi słowami, zdanie staje się dla nas sensowne dopiero po odczytaniu szerszego kontekstu. Na dodatek, jak już wspomnieliśmy wcześniej, zdania w języku prawnym mają bardzo rozwlekłą składnię, co znacznie bardziej jeszcze utrudnia porozumienie tekstu prawnego.

Język prawniczy

W odróżnieniu od języka prawnego, językiem prawniczym posługują się prawnicy, mówiąc o prawie. Można więc powiedzieć, że język prawniczy służy jako interpretacja języka prawnego, czyli tego, co napisane zostało we wszystkich aktach prawnych.

Według J. Landego¹⁶, istnieje różnica między prawnikiem a „prawnikiem”. Prawnikami bowiem są niewątpliwie sędziowie, prokuratorzy oraz wszyscy ci, którzy skończyli studia prawne na uniwersytecie. Natomiast „prawnikiem” można nazwać też osobę, która nie ma z prawem nic wspólnego. Wróblewski o tym zagadnieniu napisał:

*„Jeżeli mówimy w ten sposób o kimś, że jest prawnikiem, mamy na względzie umysłowość danej osoby, rodzaj jej rozumowania, ujmowanie zagadnień, stosowane przez nią oceny itp. Wspomniane właściwości są związane z postawą ogólną człowieka, a w danym wypadku wskazują na posiadanie przez daną osobę postawy prawnika.”*¹⁷

Innymi słowami mówimy o tzw. prawniku z urodzenia, który z natury posiada pewne cechy charakteru, które kojarzą nam się z klasycznym prawnikiem.

Następnie Wróblewski¹⁸ porusza sprawę, czy każdy prawnik włada językiem prawniczym. Według niego, nie każdy prawnik posiada odpowiedniej postawy a może

¹⁴ Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, str. 81-83.

¹⁵ Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, str. 83.

¹⁶ Lande, J.: *Sprawa teorii prawa*. Warszawa, 1959, str. 23-24.

¹⁷ Wróblewski, B: *Studia z dziedziny prawa i etyki*. Kraków, 1939, str. 410-411.

¹⁸ Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, str. 138-139.

wywierać wrażenie, że nie posiada nawet wiedzy o prawie, która jest, w tym wypadku, wymagana.

Język prawniczy bardzo dobrze scharakteryzował Mirosław Korolko¹⁹, wykładowca retoryki. Podczas interpretacji języka prawnego, niezbędna jest dobra retoryka, w tym sztuka argumentacji. *„Głównym bowiem założeniem retoryki jest sformułowanie tematu i jego uzasadnienie, udowodnienie.”*²⁰ Bardzo ważna jest również umiejętność budzenia emocji, czyli perswazja emocjonalna, dzięki której prawnik z pewnością łatwiej może osiągnąć swojego celu.

Warto podać tutaj przykład języka prawniczego, który porównywany jest z językiem prawnym oraz naturalnym:

język prawny: *„Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie posiada zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.”* (art. 14 § 1 Kodeksu cywilnego)

język prawniczy: *„Kodeks cywilny nie zezwala na dokonywanie czynności prawnych przez osoby nieposiadające zdolności do czynności prawnych. Zgodnie z kodeksem taka czynność będzie nieważna i nie wywoła zamierzonych skutków prawnych.”*

parafraza w języku naturalnym (matka do 12-letniego synka): *„Synku, nawet gdybyś miał tyle pieniędzy, to jesteś za mały i nie możesz kupić samochodu.”*²¹

Jak widać na tym przykładzie, język prawniczy jest bardziej zrozumiały niż język prawny, gdyż prawnicy starają się przybliżyć sens aktów prawnych do ludzi nieposiadających wiedzy z zakresu prawa. Warto wspomnieć tutaj jeszcze o tym, że interpretacja prawników może być różna, w zależności od faktów, które opisaliśmy poprzednio, a więc trudno język prawniczy scharakteryzować dokładnie, gdyż postawy prawników mogą się różnić.

¹⁹ Korolko, M.: *Retoryka i erystyka dla prawników*. Warszawa, 2001.

²⁰ Korolko, *Retoryka i erystyka dla prawników*, str. 40.

²¹ Pl.wikipedia.org/wiki/język_prawniczy

2. TŁUMACZENIE

Tłumaczenie jest pojęciem bardzo szerokim. Zazwyczaj chodzi o proces, w którym staramy się sformułować wypowiedź, zaczerpniętą z języka oryginalnego, w języku docelowym.

Według znanego lingwisty, Jerzego Pieńkosa, pojęcie *tłumaczenie* ma co najmniej cztery znaczenia:

- A) Tłumaczenie jako rezultat – tekst przetłumaczony z jednego języka na drugi
- B) Tłumaczenie jako czynność – praca z informacją, zawartą w tekście źródłowym
- C) Tłumaczenie jako praktyka translatorska – cała działalność przekładowa
- D) Tłumaczenie jako porównywanie - porównywanie dwóch języków²²

Istnieją dwa rodzaje tłumaczenia – tłumaczenie międzyjęzykowe oraz tłumaczenie wewnątrzjęzykowe (intralingwalne). Tłumaczenie wewnątrzjęzykowe różni się od międzyjęzykowego tym, że, jak z nazwy wynika, chodzi o tłumaczenie w ramach jednego języka. Mowa przede wszystkim o tłumaczeniu stylistyki (tłumaczenie jednego stylu na drugi np. oficjalny na nieoficjalny).²³

2.1. Typologia tłumaczenia

Typologii tłumaczenia dokonujemy poprzez określenie celu, rodzaju tekstu, ale również adresata, dla którego tekst jest przeznaczony. Przedstawiona poniżej typologia oparta jest głównie na pracy Jerzego Pieńkosa.

Podstawowy schemat podziału:

- tłumaczenie maszynowe
- tłumaczenie przez człowieka
 - tłumaczenie ustne (symultaniczne, konsekutywne)
 - tłumaczenie tekstów pisanych

²² Pieńkos, *Przekład i tłumacz*, str. 10-11.

²³ Supertłumacz.pl

W typologii przez nas opisanej, skupiamy się przede wszystkim na tłumaczeniach tekstów pisanych, gdyż tłumaczenie ustne nie jest głównym tematem tej oto pracy. Na dodatek, tylko w skrócie zostaną opisane typy tłumaczeń, dlatego że, dla nas najważniejsze jest tłumaczenie specjalistyczne, w tym prawne i prawnicze, które przedstawimy sobie w innym rozdziale.

A więc podstawowe typy tłumaczeń to:

A) Tłumaczenie literackie

Trzeba pamiętać, że jeżeli tłumaczymy tekst literacki, to nie tylko porównujemy dwa systemy językowe, ale tłumaczymy przede wszystkim dwie kultury. Często tłumacz zapomina o tym fakcie, a więc zdarza się, że tekst przetłumaczony jest niezrozumiały dla odbiorcy. Tłumacz powinien najpierw zrozumieć tekst z punktu widzenia estetyki, a następnie przetłumaczyć nie tylko język i komunikat, ale głównie ideę, zawartą w tekście. W wypadku tłumaczenia literackiego, tłumacz powinien postawić się na pozycji autora. Tłumaczenie literackie, jako jedyne, traktowane jest jako samodzielny twór literacki, czyli tłumacz sam staje się autorem tekstu, gdyż tworzy on w zasadzie oryginalne dzieło.²⁴

B) Tłumaczenie poezji

Tłumaczenie poezji trzeba potraktować jako odrębny typ, chociaż mogłoby się wydawać, że należy ono do tłumaczenia literackiego. Tłumaczenie poezji jest to akt stworzenia utworu, którego wartość estetyczna jest taka sama jak wartość utworu oryginalnego. Można mówić o tworzeniu utworu na nowo. Istnieje groźba odejścia od wartości oryginału, dlatego bardzo ważne jest to, by tłumacz sam posiadał umiejętności zbliżone do umiejętności poety.²⁵

C) Tłumaczenie naukowe oraz naukowo-techniczne

W tekstach naukowych oraz naukowo-technicznych brakuje warstwy emocjonalnej oraz estetycznej, a także zawierają one prawdziwe zdania o rzeczywistości. Brakuje tu archaizmów, polisemii oraz wszelkich zwrotów emocjonalnych, w związku z czym tłumaczenie musi być precyzyjne. Tłumacz powinien być odpowiedzialny za swoje tłumaczenie, gdyż odbiorcami są technicy, naukowcy, inżynierowie, eksperci itp.

²⁴ Pieńkos, J.: *Podstawy przekładoznawstwa: od teorii do praktyki*. Kraków, 2003, str. 46.

²⁵ Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa*, str. 59.

W ramach tłumaczenia naukowego pojawia się termin „nieprzetłumaczalność”. Chodzi o to, że jeżeli pojawi się w tekście termin naukowy a w języku docelowym nie istnieje jego odpowiednik, to używa się zapożyczeń, neologizmów albo w ogóle się takiego terminu nie przetłumacza.²⁶

Typy tekstów naukowych i naukowo-technicznych:

- teksty ściśle naukowe
- teksty naukowe i techniczne
- teksty prawne i prawnicze
- teksty z zakresu korespondencji służbowej
- teksty naukowo-publicystyczne
- teksty naukowo-informacyjne

²⁶ Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa*, str. 74.

3. TŁUMACZENIE SPECJALISTYCZNE

W ostatnich latach wzrasta zainteresowanie tłumaczeniem specjalistycznym. Już po drugiej wojnie światowej pojawiały się pierwsze prace o tłumaczeniu specjalistycznym, chociaż na początku chodziło głównie o tłumaczenie z języka rosyjskiego. W czasach obecnych, specyfika tłumaczenia specjalistycznego jest bardzo wypracowana, toteż można znaleźć dużo słowników specjalistycznych, takich jak lekarskich, technicznych itp.²⁷

Zainteresowanie tłumaczeniem specjalistycznym, zaprzyczyło z pewnością przystąpienie Polski do Unii europejskiej oraz rosnąca współpraca z innymi państwami. Jeżeli po wojnie dominowały tłumaczenia z języka rosyjskiego, to teraz można powiedzieć, że rolę dominanta przejął na polu tłumaczenia język angielski, obok takich jak francuski albo niemiecki.

Ogólnie przyjmuje się, że tłumaczenie specjalistyczne jest o wiele mniej skomplikowane niż np. tłumaczenie literackie albo tłumaczenie poezji, panuje bowiem przekonanie, że tłumaczyć teksty specjalistyczne potrafi każdy, gdo rozumie danemu języku.²⁸ Według Dagmar Kolaříkové²⁹ takie twierdzenie jest całkowicie nieprawdziwe, gdyż tłumacz tekstów specjalistycznych powinien posiadać chociaż podstawowe wykształcenie.

Przy tłumaczeniu tekstów specjalistycznych, tak jak i u innych tłumaczeń stosuje się dwie techniki:

- poszukiwanie ekwiwalencji formalnej (tłumacz stosuje ściśle odpowiedniki każdego pojęcia)
- poszukiwanie ekwiwalencji dynamicznej (tłumacz stara się osiągnąć identyczny sens tekstu)

W tekstach specjalistycznych stosuje się o wiele częściej ekwiwalencję formalną, dlatego że, najważniejsze w tych tekstach są terminy a nie zaś emocjonalna strona tekstu. Tłumacz tekstów specjalistycznych powinien skoncentrować się na wyszukiwaniu tzw. *terminologii ekwiwalentnej*. Wynikiem poszukiwania ekwiwalentów mogą być dwa terminy ekwiwalentne, które albo są równorzędne (jednocześnie jednoznaczne czy też synonimiczne), albo nie stanowią one pary ekwiwalentnej, czyli inaczej nazywamy je

²⁷ Kolaříková, D.: *Vývoj odborného překladu u nás v letech 1945-2004*. Praha, 2005, str. 102.

²⁸ Knittlová, D.: *K teorii i praxi překladu*. Olomouc, 2003, str. 25.

²⁹ Kolaříková, *Vývoj odborného překladu u nás*, str. 366.

faux amis (fałszywi przyjaciele z franc.). Wynikiem poszukiwania ekwiwalentów jest wybór odpowiedniego terminu. Jeżeli zdarzy się, że tłumacz nie potrafi znaleźć takiego odpowiednika, wymagane jest utworzenie neologizmu.

Jednak rola tłumacza nie polega tylko na wyszukiwaniu ekwiwalentów formalnych. Powinien on nieustannie studiować teksty prawne, tak żeby jego wiedza na ten temat się poszerzała, dlatego że język prawny operuje słownictwem, dostępnym tylko dla niektórych, tak samo jak zwrotami, które chociaż znajdują się w języku ogólnonarodowym, to w języku prawnym mogą być niezrozumiałe.³⁰

3.1. Juryslingwistyka

„Juryslingwistyka, czyli lingwistyka prawa, jest syntezą prawa i językoznawstwa, zwłaszcza językoznawstwa stosowanego.”³¹

Ogólnie rzecz biorąc, juryslingwistyka jako nauka bada język prawa w celu poprawnego tłumaczenia tekstów prawnych, ustalania terminologii prawnej oraz leksykografii słownikowej. Należy jednak pamiętać o tym, że językoznawstwo, w stosunku do prawa, pełni rolę podrzędną (pomocniczą) o czym świadczy następująca definicja:

„Lingwistyka prawa nie jest gałęzią językoznawstwa ogólnego. Jest ona szczególnym zastosowaniem w odniesieniu do języka prawa, praw językoznawstwa ogólnego. Jeżeli lingwistyka prawa nie jest pełnym zastosowaniem językoznawstwa ogólnego, nie jest ona również jego zastosowaniem normalnym i zwyczajnym. Juryslingwistyka jest spadkobierczynią tradycji prawnej i dlatego jest ona pomocniczą dyscypliną prawa, jest nośnikiem języka prawa.”³²

Można powiedzieć, że językoznawstwo nie ma za zadanie dostarczać gotowych modeli do zastosowania w naukach prawnych, ale raczej przykładów, na podstawie których powinien być język prawny badany.³³

³⁰ Pieńkos, *Przekład i tłumacz*, str. 272-278.

³¹ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 18.

³² Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 28.

³³ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 18-30.

3.2. Specyfika tłumaczenia aktów prawnych

Jak już wspomniano wcześniej przy specyfice tłumaczenia specjalistycznego, tłumaczenie tekstów prawnych tworzone jest na zasadzie ekwiwalencji formalnej, czyli w skrócie mówiąc, tłumacz stosuje ściśle odpowiedniki każdego terminu. Jednak tłumaczenie tekstów prawnych nie jest takie proste, jak mogłoby się na pierwszy rzut oka wydawać.

Tłumacząc tekst prawny, tłumacz powinien przede wszystkim zrozumieć sens wypowiedzi, jaki autor chciał nadać swemu tekstu. Wymaga to nie tylko dobrą znajomość obydwu języków (źródłowego oraz docelowego), ale również wiedzę z zakresu prawa. Prawu ogólnie rozumie bardzo mała część obywatelstwa, czyli by móc przetłumaczyć tekst, tak by był on na prawdę wartościowy, musi tłumacz ogarnąć chociaż podstawową wiedzę o prawie. Wiemy, że tłumacz nie tłumaczy tylko słów, ale przede wszystkim kulturę, tak by tekst był rozumiany przez odbiorców języka docelowego. Pamiętać trzeba o tym, że w każdym państwie ważne są inne kodeksy, toteż praca tłumacza polega na tym, by przerobić tekst tak, żeby był on rozumiany dla innej kultury, ale jednocześnie myśl w nim zawarta musi zostać niezmieniona.³⁴

Informacja w tekstach prawnych wyrażona jest za pomocą tzw. kodów. Kodami tymi należy rozumieć terminy prawne. Zadaniem tłumacza jest odkodowanie tych kodów. Żeby tego móc dokonać, musi rozważyć on kilka możliwych interpretacji tych kodów, a do tego potrzebna jest, wspomniana wcześniej, wiedza o systemie prawnym danego kraju. Proces ten bywa bardzo skomplikowany, gdyż zadaniem tłumacza jest porównanie możliwych interpretacji oraz wyeliminowanie tej najmniej poprawnej. Potrzebne są do tego elementy takie jak terminologia, semantyka oraz leksykografia (słowniki).

Z przekładem tekstów prawnych związane są zjawiska, które mogą tłumaczowi powodować problemy.

Najważniejszym takim zjawiskiem to tzw. *patologia terminologii*. Należą tutaj głównie terminy, którym brakuje ścisłości zdefiniowania, tworzenie nowych, lecz niepotrzebnych terminów oraz terminy, niezrozumiałe dla szerokiego społeczeństwa. Istotne jest też wspomnieć o polisemii terminów, „co może sprzyjać tworzeniu tzw.

³⁴ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 119-121.

kauczukowych norm prawnych, umożliwiających ustawodawcy pożądaną realizację swoich celów w zależności od potrzeby i danego przypadku. ³⁵

A więc tłumacz, tłumacząc tekst prawny albo prawniczy, stoi przed bardzo trudnym zadaniem. Powinien on zastosować odpowiednie środki językowe, osiągnąć pożądanego rezultatu oraz zapewnić gwarancję jakości swego tłumaczenia. Służą mu do tego różnego rodzaju słowniki, jednojęzyczne albo dwujęzyczne.

Różnica jest też między tłumaczeniem ustaw oraz tłumaczeniem prawnym o charakterze prywatnym. U pierwszego, tłumacz powinien być jak najbardziej precyzyjny, dlatego że tłumaczenie to służyć będzie szerokiemu społeczeństwu, a nie tylko ustawodawcom. Tłumaczeniem tekstów ustaw powinien zajmować się tłumacz przysięgły, czyli osoba, która posiada odpowiednie wykształcenie lingwistyczne oraz prawne, gdyż tłumaczenie to musi oddać dokładną zawartość tekstu.

Drugim typem to tłumaczenie o charakterze prywatnym, u którego tłumacz musi głównie oddać treść tłumaczonego tekstu, gdyż zleceniodawca potrzebuje przede wszystkim zrozumieć tekst jako całość, a nie wszystkie konkretne terminy prawne. Tłumaczenie to często bywa nieprofesjonalne dlatego że takiego tłumaczenia dokonywać może każdy, kto rozumie danemu języku. ³⁶

³⁵ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 155.

³⁶ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 169-171.

4. LEKSYKOGRAFIA

„Leksykografia jest działem językoznawstwa stosowanego..., zajmującym się teorią i praktyką zestawiania słowników. Należy odróżnić teorię leksykograficzną, badającą podstawowe problemy teoretyczne, jakie napotyka leksykograf w pracach nad słownikiem, i praktykę leksykograficzną, polegającą na zestawianiu słowników.”³⁷

Jak widać, sprawa definiowania leksykografii jest bardzo skomplikowana. Leksykografia może być uważana za samodzielną dyscyplinę badawczą, ale również jako dział językoznawstwa stosowanego. Według Tadeusza Piotrkowskiego, który również zajmował się leksykografią, jest to „*teoria układania dzieł leksykograficznych*,”³⁸ co można uznać za najbardziej konkretną oraz najbardziej zrozumiałą dla szerokiej grupy ludzi definicję. Na dodatek, leksykografię możemy podzielić na *słownikową* oraz *encyklopedyczną*, które zasadniczo się różnią.³⁹ W tradycji językoznawczej przyjmuje się, że słownik zawiera wiedzę językową, encyklopedia zaś wiedzę o świecie. W naszej pracy, poświęconej przede wszystkim słownikowi specjalistycznemu, nie będziemy dalej opisywać charakterystyki encyklopedii, gdyż pojęcie encyklopedii, mogłoby stanowić odrębny zupełnie rozdział.

Sam pomysł układania wyrazów sięga początków piśmienictwa, jednak stworzenie słownika jako takiego, wymaga długotrwałej pracy badawczej. Z prac leksykograficznych starożytnej Grecji oraz Rzymu przetrwało niewiele prac na ten temat. Silnym ośrodkiem prac leksykograficznych były kraje orientalne, jednak nie miały one większego wpływu na rozwój leksykografii europejskiej.

Największym znaczeniem dla rozwoju leksykografii było wynalezienie druku przez Gutenberga. Pierwszym słownikiem języków nowożytnych był słownik dwujęzyczny, wydany w 1477 roku w Wenecji – *Vocabolista italiano-tedesco*. Bardzo ważną postacią w dziedzinie leksykografii był angielski drukarz William Caxton, który pomimo to, że zjednoczył język angielski do postaci aktualnej, wydał w 1480 roku pierwszy słownik fancusko-angielski *Vocabulary in French and English*. Od czasów odrodzenia, słowników dwu- oraz wielojęzycznych powstało bardzo dużo.

³⁷ Urbańczyk, S.: *Encyklopedia wiedzy o języku polskim*. Wrocław, 1978, str. 175.

³⁸ Piotrkowski, T.: *Zrozumieć leksykografię*, Warszawa, 2001, str. 25.

³⁹ Mielczarek, A.: *Z zagadnień leksykografii encyklopedycznej*. Warszawa, 1972, str. 21.

Największe odkrycie w leksykografii nastąpiło w XVII w., a były nim **słowniki jednojęzyczne definicyjne**. Pierwszy słownik definicyjny powstał we Włoszech, a konkretnie w Florencji, gdzie towarzystwo naukowe, Accademia Della Crusca, podjęło pracę nad normatywnym opracowaniem języka włoskiego.

Wiek XIX i XX charakteryzuje się ogromnym rozwojem słownictwa, co poniosło ze sobą rozwój nowych metod badawczych. Jedną z pierwszych takich metod była metoda porównawczo-historyczna, która umożliwiła powstanie słowników etymologicznych (np. słownik etymologiczny języka indoeuropejskiego *Wurzel-Wörterbuch der indogermanischen Sprachen* autorstwa A. F. Potta, 1867-73) oraz słowników historycznych (np. *Deutsches Wörterbuch* autorstwa Wilhelma i Jacoba Grimmów, 1961). Trzecim typem słowników, które powstały dzięki metodzie porównawczo-historycznej były słowniki rzeczowe, których celem było uporządkowanie tematyczne listy haseł (np. *Thesaurus of English Words and Phrases* autorstwa P. M. Rogeta, 1852).

Od końca wieku XIX, opracowywane były również słowniki semantyczne czy też frekwencyjne.⁴⁰

Na naszym krótkim opisie historii leksykografii, widoczne jest, że jest ona bardzo bogata i zmieniała się w ciągu historii tak, jak rozwijało się językoznawstwo.

4.1. Terminologia leksykograficzna

Wiele językoznawców dąży do wypracowania terminologii specjalnej, która odnosiłaby się jedynie do struktury dzieł leksykograficznych. „*Opracowanie takiej terminologii jest jednak wciąż postulatem.*”⁴¹

Cechą charakterystyczną dzieła leksykograficznego jest specyficzny układ haseł. Słownik jak i encyklopedia nie posiadają tekstu ciągłego, co jest widoczne na pierwszy rzut oka. Składają się z części, gdzie każdą taką część tego tekstu można nazwać **hasłem**. Każdy takie hasło składa się z **części hasła** a ponadto ono hasło posiada jeszcze **nazwę hasła**.

Opisując terminologię, używaną przy omawianiu słowników, wyróżniamy dwie struktury w prezentacji informacji. Pierwsza z nich to **makrostruktura** – sposób

⁴⁰ Polański, K.: *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. Wrocław, 2003, str. 331-334.

⁴¹ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 36.

uporządkowania haseł w słowniku. W ramach makrostruktury słownika mówimy o dwóch typach jej uporządkowania – oparte na formie opisywanej jednostki (uporządkowanie formalne albo też alfabetyczne, czyli forma ortograficzna jest tutaj bardzo ważna) oraz na znaczeniu jednostki (uporządkowanie pojęciowe). Drugą ze struktur w podawaniu informacji to **mikrostruktura** – sposób uporządkowania tekstu w środku haseł. Pojawia się w leksykografii również pojęcie **siatka haseł**, co oznacza spis wszystkich haseł, które pojawiają się w słowniku.⁴²

4.2. Słownik

„Słownik można określić jako pewien uporządkowany zbiór jednostek językowych jednego (lub więcej niż jednego) języka.”⁴³ Rozróżniamy słowniki jednojęzyczne, dwujęzyczne oraz wielojęzyczne (w chwili obecnej nieaktualne). Najbardziej rozpowszechnionymi słownikami są słowniki dwujęzyczne.

Słownik jest to dzieło, zawierające zbiór jednostek leksykalnych, do których podane są najczęściej definicje, czyli ich opis. Oprócz tego, w słowniku mogą się znaleźć również inne aspekty językowe takie jak np. etymologia, wymowa, fleksja itp.

Najważniejszym słownikiem w każdej kulturze jest słownik ogólny jednojęzyczny. Bywa on powszechnie znany, ale używany jest sporadycznie. Słownik ten powinien zawierać kompletne słownictwo danego języka, a więc bywa on relatywnie. Jest najważniejszym dlatego, że stanowi on pośrednictwo do lepszego poznania języka ojczystego.⁴⁴

Słowniki służą nam najczęściej do porozumienia, bądź stworzenia tekstu. Chociaż informacje, podane w słowniku, są bardzo minimalne, wystarczą one do zrozumienia całego kontekstu.

4.3. Typologia słowników

W rozdziale tym, zajmiemy się typologią słowników, czyli rodzajami słowników, jakie istnieją czy też istniały w języku. U każdego rodzaju podane będą przykłady tych najbardziej znanych słowników w języku polskim. Nasz podział słowników będzie

⁴² Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 36-37.

⁴³ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 41.

⁴⁴ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 41-43.

przedstawiony na podstawie pracy Piotra Żmigrockiego⁴⁵, gdyż jego typologia jest najbardziej przejrzysta.

1) Ze względu na język opisowy wyróżniamy:

- a) Słowniki jednojęzyczne – czyli takie, gdzie hasła danego języka opisane są za pomocą tego samego języka.

Ogólnie słowniki jednojęzyczne tworzone są na podstawie słowników już istniejących. Najbardziej znanymi nam autorami słowników języka polskiego są Linde oraz Doroszewski. Trudno jest dla językoznawców współczesnych wybrać hasła, które powinny się znaleźć w słowniku a które są zbędne, gdyż jak stwierdza M. Bańko, istnieje korpus języka polskiego, gdzie można znaleźć wszystkie hasła, istniejące w tym języku.⁴⁶

Słownik jednojęzyczny najczęściej używany jest przez ludzi wykształconych, którzy bardzo czynnie posługują się swoim językiem rodzimym, gdyż zdają sobie sprawę z braku informacji, niezbędnej dla lepszego komunikowania się w swoim języku.⁴⁷

Przykładem słownika jednojęzycznego może być np. *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny* Haliny Zgółkowej, *Słownik języka polskiego PWN* Mieczysława Szymczaka czy *Podręczny słownik języka polskiego PWN* E. Sobola.

- b) Słowniki przekładowe – czyli takie, gdzie opis pojawia się w postaci ekwiwalentów danego hasła w języku obcym.

b1) słowniki bilingwalne (dwujęzyczne)

Słowniki dwujęzyczne są bardzo rozpowszechnione w języku polskim ,choć są one często niedoceniane, „*panuje bowiem opinia, że są to kompendia czysto praktyczne, wtórne w stosunku do słowników jednojęzycznych.*”⁴⁸ Dla samych użytkowników zaś słowniki te są bardzo popularne, dlatego że wzrasta zainteresowanie obcymi kulturami. W czasach dzisiejszych członkowie dwóch różnych krajów mają dwie możliwości, albo skorzystać z usług tłumacza, albo nauczyć się danego języka obcego. Obie możliwości

⁴⁵ Żmigrocki, P.: *Słowo-słownik-rzeczywistość*. Kraków, 2008.

⁴⁶ Bańko M.: *Z pogranicza leksykografii i językoznawstwa*. Warszawa, 2001, str. 25-30.

⁴⁷ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 176.

⁴⁸ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 176.

nie zawsze bywają przydatne, a więc najprostszym staje się kupno słownika dwujęzycznego.⁴⁹

Obecnie język polski tłumaczony jest na wiele języków świata, a więc istnieją słowniki z językami, takimi jak turecki, litewski, szwedzki, węgierski a nawet jidysz (obok najbardziej popularnych – angielski, hiszpański, niemiecki,...).

b2) słowniki multilingwalne (wielojęzyczne)

Słowniki wielojęzyczne powstawały głównie w epoce renesansu a służyły jako teksty źródłowe dla słowników dwujęzycznych. Bardzo ważny jest fakt, że powstanie takiego słownika świadczyło o tym, że dana kultura była uważana za ważne centrum Europy. Czyli obok takich państw jak Francja, Włochy czy Niemcy, Polska znalazła swoje miejsce, jako centrum kultury wysokiej w Europie, głównie dzięki temu, że język polski uważany był za reprezentanta języków słowiańskich.⁵⁰

Przykładem słownika wielojęzycznego jest np. *Dictionarium linguae latinae* Ambrosiusa Calepina albo *Thesaurus polyglottus* Hieronimusa Megisera. W czasach dzisiejszych słowniki wielojęzyczne istnieją w postaci elektronicznej, jako różnego rodzaju słowniki internetowe albo jako aplikacje, które można pobrać w telefonie komórkowym np. *Wielojęzyczny słownik polski*:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=djstrong.dictionary>

3b) Specyficznym typem słowników przekładowych jest słownik semi-bilingwalny, w którym obok ekwiwalentów danego hasła, pojawia się również opis w języku wyjściowym. Przykładem takiego słownika jest *Praktyczny słownik angielsko-polski, polsko-angielski PWN*.

2) Ze względu na uporządkowanie haseł wyróżniamy

- a) Słowniki alfabetyczne – hasła w takim słowniku uporządkowane są alfabetycznie.

U słowników uporządkowanych alfabetycznie można wyróżnić jeszcze słowniki uporządkowane:

⁴⁹ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 177-178.

⁵⁰ Piotrkowski, *Zrozumieć leksykografię*, str. 183.

a1) a fronte – w zależności od początkowych liter hasła.

Takie uporządkowanie można znaleźć w większości istniejących słowników. Chociaż może się wydawać, że dla zwykłych użytkowników słownika uporządkowanie alfabetyczne jest najbardziej przejrzyste, to niektórzy uczeni twierdzą, że takie uporządkowanie często nie pozwala wskazać podobieństw między hasłami, co może stwarzać trudności w całkowitym zrozumieniu takiego hasła.

a2) a tergo – w zależności od końcowych liter hasła.

Układ ten służy głównie do odkrycia nieprawidłowości u fleksji. Przykładem może być *Indeks A tergo do Uniwersalnego słownika języka polskiego* Stanisława Dubisza oraz inne słowniki synonimiczne, morfologiczne albo słowotwórcze.

b) Słowniki niealfabetyczne – stosowane jest uporządkowanie inne.

U słowników uporządkowanych niealfabetycznie rozróżniamy dalej:

b1) Słowniki gniazdowe – jednostką opisu jest gniazdo, które zawiera jednostki leksykalne, powiązane ze sobą formalnie. Gniazda te ułożone są alfabetycznie.

b2) Słowniki pojęciowe – hasła ułożone są według ich semantycznych właściwości.

Słowniki pojęciowe w Polsce dotyczą głównie odmian języka. Można wymienić tutaj np. *Słownik polszczyzny potocznej* Macieja Czeszewskiego albo *Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny* Bartka Chacińskiego.

3) Ze względu na zawartość słownika wyróżniamy

a) Słowniki ogólne

Słowniki ogólne potocznie też są zwane słownikami języka polskiego. Słowniki ogólne powinny zawierać cały zasób słów, jaki istnieje w języku. Na dodatek do każdego hasła podawane są informacje fleksyjne (paradygmat) dla każdego wyrazu odmiennego, kolokacje, historia wyrazu, frazeologia, przysłowia, w jakich wyraz się znajduje, itp. Widzimy więc, że w słowniku ogólnym można znaleźć praktycznie wszystkie informacje, które potrzebne są do zrozumienia języka.

Słowniki ogólne powinny być synchroniczne, czyli zasięg czasowy haseł jest bardzo szeroki. Obok tego, słownik powinien być „akademicki”, czyli autorzy podczas opisu haseł, muszą uwzględnić w jak najszerszym stopniu osiągnięcia polskiego językoznawstwa.⁵¹

Obecnie dostęp do słowników ogólnych jest raczej prosty. Wiele z nich w chwili obecnej można znaleźć w internecie w wersji darmowej, gdyż autorzy tych słowników dążą do tego, by były one dostępne dla szerokiej grupy odbiorców.

Przykładami słowników ogólnych są np. *Słownik języka polskiego* W. Doroszewskiego, *Podręczny słownik języka polskiego* B. Dunaj, *Inny słownik języka polskiego* M. Bańko, *Wielki słownik języka polskiego PAN* P. Żmigrodzkiego oraz oczywiście *Słownik języka polskiego PWN*.

b) Słowniki specjalistyczne

Słowniki specjalistyczne różnią się od słowników ogólnych głównie tym, że dotyczą one wybranych faktów języka. Można więc powiedzieć, że są one bogatsze w danym zakresie oraz bardziej szczegółowe.

W ramach słowników specjalistycznych wyróżniamy dalej:

- Słowniki frazeologiczne – *Słownik frazeologiczny* S. Bąba, *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami* A. Kłosińskiej
- Słowniki etymologiczne – *Nowy słownik etymologiczny języka polskiego* K. Długosz-Kurczabowej, *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL* S. Rosponda
- Słowniki fleksyjne – *Słownik fleksyjny języka polskiego* W. Lubaszewskiego
- Słowniki składniowe – *Praktyczny słownik łączliwości składniowej czasowników polskich* S. Mędaka
- Słowniki historyczne – *Słownik historyczny miejscowości województwa zamojskiego* W. Bondyry
- Słowniki poprawnościowe – *Słownik interpunkcyjny* J. Podrackiego
- Słowniki wyrazów obcych – *Podręczny słownik wyrazów obcych* W. Kopalińskiego

⁵¹ <http://www.leksykografia.uw.edu.pl/slowniki/16/wielki-slownik-jezyka-polskiego-krakow-2007>.

- Słowniki synonimów – *Słownik wyrazów blizkoznacznych* S. Skorupki
- Słowniki antonimów – *Mały słownik antonimów* P. Żmigrockiego
- Słowniki homonimów – *Słownik polskich homonimów całkowitych* D. Buttler
- Słowniki gwarowe – *Słownik gwarowy Śląska Cieszyńskiego* J. Kropa
- Słowniki odmian językowych – *Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny* B. Chacińskiego
- Słowniki języka pisarzy
- Słowniki rymów – *Słownik rymów Adama Mickiewicza* J. Budkowskiej
- Słowniki frekwencyjne – *Słownik frekwencyjny polszczyzny współczesnej* I. Kurcz
- Słowniki skrótów – *Słownik skrótów* J. Parucha
- Słowniki onomastyczne – *Słownik historyczny nazw osobowych Białostoczczyzny XV-XVII w.* Z. Abramowicz

Podaną powyżej listę nie można uważać za zamkniętą, gdyż językoznawstwo jako nauka, ciągle się rozwija, a językoznawcy starają się opracowywać nowe a nowe słowniki, które w mniejszym albo większym stopniu mogłyby się przydać odbiorcy języka.

4) Ze względu na przeznaczenie słownika wyróżniamy

a) Słowniki popularne

Trzeba pamiętać o tym, że słowniki popularne tworzone są z myślą o przeciętnych użytkownikach a więc zawartość takiego słownika powinna być mniej skomplikowana. Zwykle słowniki popularne bywają objętościowo mniejsze i posiadają uproszczony opis.

Poraz kojony jako przykład takiego słownika możemy podać *Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny* B. Chacińskiego, który jest obecnie bardzo popularny wśród młodszych użytkowników języka.

b) Słowniki naukowe

Słowniki naukowe zaś, zawierają wiedzę na wybrany temat. Przeznaczone są dla naukowców z różnych dziedzin oraz filologów, toteż zawartość dosyć znacznie różni się od słowników popularnych.

Jako przykład podajemy *Mały słownik techniczny angielsko-polski* S. Czerniego.

5) Ze względu na adresata wyróżniamy

a) Słowniki dla rodowitych użytkowników języka

Tutaj można praktycznie zaliczyć wszystkie przez nas wcześniej wymienione słowniki języka polskiego.

b) Słowniki dla osób, uczących się danego języka

Słowniki te można nazwać również pedagogicznymi. Charakteryzują się krótkimi, prostymi definicjami, wzbogaconymi przykładami. Bardzo ważną część podczas przyswajania sobie nowego języka stanowi strona audiowizualna, dlatego hasła w słownikach pedagogicznych często zawierają obrazki oraz dołączone są płyty CD z nagraniami, by łatwiej było zapamiętać sobie informacje zawarte w słowniku.

6) Ze względu na stosunek słownika do kategorii znaczenia wyróżniamy

a) Słowniki semazjologiczne

Słowniki semazjologiczne charakteryzują się tym, że wyjaśniają znaczenia haseł w nich zawartych każdego z osobna, tak jak znamy to z klasycznego słownika.

b) Słowniki onomazjologiczne

W słownikach onomazjologicznych każde hasło zawiera kilka słów, które go charakteryzują, a więc typowymi słownikami onomazjologicznymi są słowniki synonimów, homonimów, antonimów, ale również słowniki tematyczne.

7) Ze względu na wykorzystanie słownika wyróżniamy

a) Słowniki pasywne

b) Słowniki aktywne

Ze względu na wykorzystanie słowników trudno jest zdefiniować, który słownik jest aktywny, a który pasywny. Wykorzystanie słownika jest bardzo indywidualne.

Przyjmijmy fakt, że np. ogólny słownik języka polskiego powinien być słownikiem aktywnym dla wszystkich użytkowników tego języka, lecz trudno powiedzieć, czy można uznać to za twierdzenie prawdziwe. U słowników dwujęzycznych zaś, np. słownik angielsko-polski powinien być aktywny dla Anglikan, a dla Polaków pasywny oraz na odwrót.

8) Ze względu na podejście materiału językowego wyróżniamy

a) Słowniki opisowe

Słowniki opisowe odzwierciedlają faktyczny stan języka polskiego. Hasła opisywane są na podstawie tego, jak są na prawdę używane. Należą tutaj np. słowniki naukowe.

b) Słowniki normatywne

Słowniki normatywne z zasady są bardziej restrykcyjne aniżeli słowniki opisowe, dlatego że ograniczają się do opisywania zjawisk językowych zgodnych z obowiązującą normą językową. Typowymi słownikami normatywnymi są słowniki ortograficzne.

9) Ze względu na zasięg czasowy słownika wyróżniamy

a) Słowniki synchroniczne

Słowniki synchroniczne opisują język w danym okresie jego rozwoju np. *Słownik staropolski*.

b) Słowniki diachroniczne

Słowniki diachroniczne zaś, opisują zmianę języka z biegiem czasu. Przykładem tego rodzaju słowników są słowniki etymologiczne.

10) Ze względu na formę utrwalenia słownika wyróżniamy

a) Słowniki tradycyjne

Do słowników tradycyjnych, inaczej nazywanych też papierowymi, zaliczamy wszystkie słowniki drukowane. W czasach, kiedy nie istniał jeszcze druk, słowniki tradycyjne nazywano rękopiśmiennymi.

b) Słowniki elektroniczne

Słowniki elektroniczne, to chyba najbardziej popularne słowniki w dzisiejszych czasach. Można tutaj zaliczyć słowniki internetowe, ale również słowniki na płytach kompaktowych, które zazwyczaj bywają dołączane do słowników drukowanych. Słowniki internetowe są najprostszym dostępem informacji z różnych dziedzin. Problem polega na tym, że istnieje tylko mała część słowników internetowych, które można nazwać przydatnymi.

Olbrzymim plusem słowników elektronicznych jest fakt, że można je zabrać gdziekolwiek ze sobą.

11) Ze względu na cechy edytorskie wyróżniamy

a) Słowniki wielkie

Są to słowniki, które zawierają ponad 500 stron, oprawione są w twardą okładkę a cena takiego słownika bywa zazwyczaj bardzo wysoka.

b) Słowniki średnie

Słowniki średnie zawierają maksymalnie 500 stron, mogą być oprawione w twardą lub miękką okładkę a cena jest dużo mniejsza niż u słowników wielkich.

c) Słowniki małe

Słowniki małe mają ok. 300 stron, miękką oprawę a cena jest niska.

d) Słowniki kieszonkowe

Są bardzo małe, tak by można je zabrać ze sobą gdziekolwiek. Bywają bardzo tanie, a więc cieszą się dużą popularnością. Słowników kieszonkowych nie powinno używać w celach naukowych, z drugiej strony zaś, mogą stanowić one ogromną pomoc podczas studiowania języka.

Chociaż powyżej przedstawiona typologia słowników jest bardzo obszerna, to z pewnością podział ten na tym się nie kończy. Kryteriów tego podziału jest o wiele więcej, ale my staraliśmy się przedstawić tutaj te najważniejsze oraz najbardziej potrzebne słowniki dla przeciętnych użytkowników języka współczesnego.

Z podziału Piotra Żmigrodzkiego wynika to, że między kategoriami do wyróżnienia słowników nie są ostre granice, a więc jeden konkretny słownik, może znaleźć się w dwu lub kilku tych kategoriach.

Istnieją jeszcze słowniki, które nie znalazły miejsca w naszej liście a chcielibyśmy jeden przedstawić, mianowicie tzw. *słownik etnolingwistyczny*. Ogólnie słownik etnolingwistyczny zajmuje się kulturą ludową, a więc jej językiem, tradycjami, folklorem a co jest nie mniej ważne, postawy wobec świata oraz odrębnej mentalności.⁵² Warto wymienić tutaj jeden słownik, który istnieje w Polsce a jest nim *Słownik stereotypów i symboli ludowych* Jerzego Bartmińskiego. Rzeczą ciekawą w tym słowniku jest to, że hasła „*ułożone są w porządku „biblijnym” stwarzania świata poczynając od przyrody nieżywej, a kończąc na człowieku i ogólnych kategoriach porządkujących świat. W kolejności słownik obejmie takie działy tematyczne, jak: I. Kosmos, II. Rośliny, III. Zwierzęta, VI. Człowiek, V. Społeczeństwo, VI. Religia. Demonologia, VII. Czas. Przestrzeń. Miary. Kolory.*”⁵³

4.4. Leksykografia prawna

Mówiąc o leksykografii prawniczej, trzeba poruszyć jeden duży problem z nią związany. Problemem tym jest zjawisko nieprzylegalności semantycznej pojęć w dwóch różnych językach, co stwarza trudności w wytworzeniu wartościowego słownika dwujęzycznego, toteż trudno znaleźć na rynku wydawniczym, czy w internecie słownik, który na prawdę by się przydał przy pracy tłumacza.⁵⁴

„*Trudność ta wynika również z faktu, że sporządzając wartościowy słownik, z natury rzeczy trzeba uwzględnić jednocześnie fakty diachroniczne, jak i synchroniczne, jeżeli chce się wyjaśnić znaczenie wielu wyrażeń i terminów archaicznych, idiomatycznych, skostniałych (utartych), w które obfituje każdy język prawny i prawniczy na świecie.*”⁵⁵

Obecnie w zakresie terminologii prawnej i prawniczej istnieją wartościowe słowniki jednojęzyczne, opracowane przez samych prawników, a nieliczne słowniki dwujęzyczne

⁵² Chlebda, W.: *Etnolingwistyka i leksykografia*. Opole, 2010, str. 20-23.

⁵³ Chlebda, *Etnolingwistyka i leksykografia*, str. 23.

⁵⁴ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 111.

⁵⁵ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 111.

albo wielojęzyczne, które już nie są na zbyt wielkim poziomie, by móc na nich całkowicie polegać.

Słowniki prawnicze powinny zawierać wszystkie terminy z zakresu prawa, ale również wyrazy języka ogólnonarodowego, które pojawiają się w języku prawnym i prawniczym. Trzeba pamiętać, że nie zawsze takim słownikiem posługiwać będzie się tylko osoba związana z prawem, ale również laicy, którzy nie spotykają się na codzień z terminami prawnymi, więc słownik prawniczy powinien nie tylko definiować hasła, ale również wyjaśniać ich znaczenia.⁵⁶

„Współczesne terminologie przybierają coraz bardziej postać mozaikową pod względem pochodzenia, materiału leksykalnego, charakterystyczne bowiem dla terminologii jest przyswajanie coraz większej liczby internacjonalizmów.”⁵⁷

Wzrastająca liczba internacjonalizmów w języku prawnym, mogła by zaprzyczynić eliminację archaizmów w nim występujących, co mogłyby doprowadzić do zjednoczenia wszystkich języków prawnych. Dzięki temu zjednoczeniu, mógłby w końcu powstać słownik wartościowy, który przydałby się nie tylko prawnikom, ale również tłumaczom specjalistycznym.

Obecnie w internecie znajdują się słowniki z zakresu prawa, ale jak już wspominaliśmy wcześniej, słowniki te są bardzo nieprofesjonalne, a więc służą tylko jako pomoc dla laików.

⁵⁶ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 112.

⁵⁷ Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki*, str. 113.

II CZĘŚĆ TEORETYCZNA

METODYKA TWORZENIA SŁOWNIKA

W części teoretycznej naszej pracy przedstawiony jest słownik czesko-polski terminologii prawnej, zawartej w kodeksie cywilnym oraz handlowym. Słownik ten został wypracowany w związku z tym, że w chwili obecnej nie istnieje na rynku wydawniczym słownik czesko-polski a nawet polsko-czeski, który obejmował by terminologię prawną. Samotny ten fakt jest bardzo zaskakujący, gdyż naszym zdaniem stosunki prawne między tymi dwoma państwami są bardzo bogate (przede wszystkim na pograniczu czesko-polskim).

Metodą tworzenia naszego słownika było wyszukiwanie haseł w czeskim kodeksie cywilnym oraz handlowym, następnie wyszukiwanie haseł w ogólnym słowniku czesko-polskim a w końcu przetłumaczone hasła wyszukiwano w polskim kodeksie cywilnym oraz handlowym. Ogromną pomoc przy tłumaczeniu haseł stanowiły słowniki internetowe, głównie internetowy słownik GLOSBE (cs.glosbe.com). Chociaż znaleźliśmy w nim całkiem sporo przez nas szukanych haseł, to nie jest on słownikiem, na którym tłumacz mógłby polegać. Wszystkie hasła przetłumaczone słownikiem GLOSBE, trzeba sprawdzić w innych słownikach, czy na prawdę się zgadzają z rzeczywistością prawną. Słownik internetowy GLOSBE można porównać z TŁUMACZEM GOOGLE, gdyż na TŁUMACZA GOOGLE, też można polegać tylko z połowy. Pozytywną cechą słownika GLOSBE jest to, że przy tłumaczeniu terminów prawnych porównuje on dwa teksty, w języku oryginalnym oraz docelowym. Problem natomiast polega na tym, że teksty te pobrane zostały z internetu, a konkretnie są to tłumaczenia tekstów Unii europejskiej, u których wiemy, że tłumaczone są bardzo często przez tzw. freelancerów, co nie zawsze bywają tłumacze fachowi. Trzeba więc uważać, korzystając z tego słownika i nie polegać tylko na nim.

Niektóre terminy zaczerpnięte zostały w internecie, przede wszystkim w *wikipedia.org*. Chociaż nie pojawiają się w kodeksach, to są one związane z prawem cywilnym oraz handlowym np. *právní domněnka* – *domniemanie*. Niektóre terminy natomiast, mogą pojawić się również w innych kodeksach, gdyż granice między kodeksami są bardzo cienne np. *zaměstnanec* – *pracownik*, *zaměstnavatel* – *pracodawca*.

INFORMACJE O SŁOWNIKU

Nasz słownik terminologii prawnej kodeksu cywilnego oraz handlowego zawiera 250 haseł w języku czeskim oraz 250 haseł w języku polskim. W słowniku pojawiają się przede wszystkim rzeczowniki a ogromną część haseł stanowią rzeczowniki z atrybutami np. *akciová společnost – spółka akcyjna*. Jak widać, przydawka klasyfikująca w języku czeskim jest w pozycji przed rzeczownikiem, a w języku polskim w pozycji za rzeczownikiem. Pojawiają się również hasła utworzone od wyrażen przyimkowych np. *akcie na jméno - akcja imienna*. Widoczne jest, że jeżeli chodzi o terminologię prawną, to oba te języki są raczej opisowe.

Niektóre hasła, w związku z rozbudowaną siecią powiązań, występują w słowniku kilkakrotnie np. *akcja (akcja imienna, akcja uprzywilejowana, akcja na okaziciela, itd.)*, *umowa (umowa komisu, umowa zamiany, umowa o dzieło, itd)*, *spółka (spółka akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością)*.

Słownik uporządkowany jest alfabetycznie, według terminów czeskich, w czterech kolumnach. W pierwszej kolumnie znajduje się termin czeski, w drugiej przykład użycia tego terminu, w trzeciej odpowiednik polski a w czwartej użycie terminu polskiego.

U niektórych terminów podane są inne możliwe użycia, nie zostały zaś one użyte w przykładach. Zostały umieszczone w słowniku dlatego, że obie formy są poprawne, ale tylko jedna z tych form jest uznana za formę podstawową (inna forma użycia terminu podana jest w nawiasie) np. *právní pozitivismus (juspositivismus)*.

W słowniku pojawiają się również skróty. Skróty te podane są w nawiasach, gdyż staraliśmy się zawsze podawać pełne brzmienie hasła, np. *Identifikační číslo osoby (IČO)*.

SŁOWNIK CZESKO-POLSKI
TERMINOLOGII SPECJALISTYCZNEJ W
KODEKSIE HANDLOWYM ORAZ CYWILNYM

A

Akcje	Akciová společnost je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě.	Akcje	Kto w celu umożliwienia bezprawnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub bezprawnego wykonywania praw mniejszości wystawia fałszywe zaświadczenie o założeniu akcji uprawniającej...
Akcje na jméno	Akcje na jméno je vydávána na jméno určité osoby (právnícké nebo fyzické).*	Akcja imienna	Cechą charakterystyczną akcji imiennych jest to, że akcje te związane są z konkretną osobą wymienioną w dokumencie akcji z imienia i nazwiska – w przypadku osób fizycznych bądź nazwy (firmy) – w przypadku osób prawnych.*
Akcje na majitele	Akcje na majitele je cenný papír, který potvrzuje, že jeho majitel (držitel) je akcionář, tj. že vložil určitý majetkový podíl (kapitál) do akciové společnosti a získal tak určitá práva na řízení a na podíl na zisku společnosti.*	Akcja na okaziciela	Akcja na okaziciela to akcja, z której uprawnionym jest każda osoba będąca w posiadaniu dokumentu akcji.*
Akcje prioritní	Akcje prioritní s přednostním právem na výplatu dividendy či na privilegiovaný podíl na likvidačním zůstatku (případně oboje), s omezeným právem hlasovat.*	Akcja uprzywilejowana	Akcje uprzywilejowane nie podlegają publicznemu obrotowi na Giełdzie Papierów Wartościowych.*
Akcje zakladatelská	Akcje zakladatelské by měly být označeny všechny emise akcií, které jsou emitovány při založení společnosti.*	Akcja założycielska	Akcje założycielskie mogą być wydawane w celu wynagrodzenia usług świadczonych przez założycieli biura spółki.*
Akcje zlatá	Akcje zlaté byly vydávány pro potřeby spojené s privatizací státních podniků na počátku 90. let 20. století.*	Złota akcja	Złota akcja ma najczęściej ograniczony czasowo okres ważności (nie działa bezterminowo).*
Akcionář	Akcionář je podílník akciové společnosti, který koupil jeden nebo více podílů a získal tak odpovídající počet akcií.	Akcjonariusz	Za akcjonariusza – wobec spółki – uznaje się tylko taką osobę, która jest wpisana do księgi akcyjnej lub jest posiadaczem akcji na okaziciela.
Akciová společnost	Akciovou společností je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet	Spółka akcyjna	Przekształcenie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową następuje, jeżeli oprócz

	akcií o určité jmenovité hodnotě.		wymagań, o których mowa w rozdziale 1, przekształcana spółka akcyjna ma całkowicie pokryty kapitał zakładowy.
Akreditiv	...úprava v obchodním zákoníku je naopak taková, že pokud akreditivní listina nestanoví, že akreditiv je odvolatelný, může banka akreditiv změnit nebo zrušit pouze se souhlasem oprávněného a příkazce.	Akredytywa	Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do umów leasingu, ubezpieczeń majątkowych, umów rachunku bankowego, umów poręczeń i gwarancji bankowych oraz akredytyw , jak również umów obejmujących licencje udzielone upadłemu.
Apelační soud (oficiálně: Rada nad apelacemi či apelační komora)	Původně byl apelační soud zamýšlen jako všeobecná odvolací instance od všech soudů.*	Sąd apelacyjny	Sądy apelacyjne rozpoznają także kwestie szczególnie przekazane im bezpośrednio przez ustawę.*
Auditor	Součástí obchodního rejstříku je sbírka listin obsahující ...výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, pokud nejsou součástí výroční zprávy, vyžaduje-li jejich vyhotovení tento zákon nebo zvláštní právní předpis, a je-li uložena povinnost ověření účetní závěrky, také zprávu auditora o něm, mezitímní účetní závěrky, pokud jejich sestavení vyžaduje tento zákon.	Rewident	Do przekształcenia spółki wymaga się sporządzenia planu przekształcenia spółki wraz z załącznikami oraz opinią biegłego rewidenta .
Autorské právo	Prostřednictvím autorského práva stát poskytuje autorům po jistou omezenou dobu určitá výlučná práva k jejich dílu.*	Prawo autorskie	Zgodnie z ustawą, przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).*

B

Bankovní záruka	Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny,...	Gwarancja bankowa	Gwarancją płatności mogłaby być gwarancja bankowa, akredytywa, poręczenie banku albo poręczenie lub gwarancja Skarbu Państwa.
Bazický instrument	Bazický instrument je aktivum, na jehož koupi (prodeji) se smluvní strany dohodly.*	Instrument bazowy	Instrument bazowy – na rynku finansowym rozumie się przez to instrument finansowy lub aktywum stanowiące bazę dla instrumentów pochodnych.*

C

Cenný papír	Společnost nebo jiný subjekt vydávající cenný papír se nazývá emitent.	Papier wartościowy	Istota, funkcje i regulacja papierów wartościowych różnią się w zależności od systemu prawnego, w którym zostały emitowane.
Cese	Cese znamená postoupení, v soukromém právu postoupení pohledávky.*	Przelew	Przelew to przeniesienie wierzytelności z majątku pierwotnego wierzyciela (zbywcy, cedenta) do majątku osoby trzeciej (nabywcy, cesjonariusza) na podstawie umowy zawartej między tymi osobami.*
Cestovní šek	Cestovní šek je platební prostředek používaný v cestovním styku.	Czek podróźniczy	Czeki podróźnicze wystawiane są imiennie na konkretną, podpisaną na nim osobę.
Civilní proces	Civilní řízení je postup rozhodujícího orgánu (soudu nebo rozhodců), účastníků řízení a dalších zúčastněných subjektů při projednávání a rozhodování soukromoprávních sporů a jiných právních věcí.*	Pozew	Pozew to pismo procesowe wszczynające proces cywilny, zawierające powództwo oraz uzasadnienie przytaczające okoliczności faktyczne na poparcie powództwa.*

D

Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí (trojdaň)	Daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti byla přímá majetková daň, vybíraná v České republice.	Podatek od spadków i darowizn	Podatek od spadków i darowizn jest podatkiem bezpośrednim, od przyrostu masy majątku, osobistym i samorządowym (gminnym).
Daňové identifikační číslo (DIČ)	Daňové identifikační číslo (DIČ) je jednoznačná identifikace plátce daně (daňového poplatníka).*	Numer identyfikacji podatkowej (NIP)	Numer identyfikacji podatkowej (NIP) to dziesięciocyfrowy kod, służący do identyfikacji podatników w Polsce.*
Daňový poplatník	Daňový poplatník je fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy, majetek nebo činnost podléhá dani.*	Platnik podatku	Platnikami podatku od spadków i darowizn są notariusze.*
Daň z nemovitých věcí	Daň z nemovitých věcí je jedna z majetkových daní.	Podatek od nieruchomości	Podatek od nieruchomości to podatek, w którym przedmiotem opodatkowania jest posiadanie nieruchomości.
Daň z přidané hodnoty (DPH)	Princip daně z přidané hodnoty spočívá v odvedení daně pouze z rozdílu ceny mezi vstupy a výstupy, tedy z toho, o kolik se cena zboží u něho zvýší.*	Podatek od towarów i usług (VAT czy też PTU)	Podatek od towarów i usług to podatek pośredni, pobierany na każdym kolejnym etapie obrotu towarami lub usługami (podatek obrotowy), którego konstrukcja zakłada brak kaskadowego nakładania się podatku poprzez zastosowanie mechanizmu odliczenia podatku pobranego w poprzednich etapach obrotu.*
Daň z příjmu	Daň z příjmů je daň, která je uvalována na finanční příjem fyzických osob, obchodních společností nebo jiných právnických osob.	Podatek dochodowy	Podatek dochodowy to obowiązkowe świadczenie osoby fizycznej lub osoby prawnej na rzecz państwa, zależne od dochodu i wykorzystanych odliczeń.
Darovací smlouva	Darovací smlouvou dárce něco bezplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému, a ten dar nebo slib přijímá.	Umowa darowizny	Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.
Depozitní certifikát	Depozitní certifikát (řidčeji certifikát o vkladu) je obligační, časově omezený cenný papír, jehož emitentem je finanční instituce, nejčastěji banka, a držitelem její klient.*	Certyfikat depozytowy	Certyfikat depozytowy to zbywalny papier wartościowy emitowany przez banki z terminem wykupienia do 1 roku (dla certyfikatów krótkoterminowych) lub do lat 5 (dla certyfikatów długoterminowych).*

Delikt	Delikt je termín, kterým se v kontinentální právní tradici označuje jakékoli porušení práva nebo jím stanovené povinnosti.*	Czyn niedozwolony	Skutkiem czynu niedozwolonego jest powstanie zobowiązania między sprawcą szkody a poszkodowanym, którego treścią jest przywrócenie rzeczy do stanu poprzedniego bądź zapłacenie odszkodowania.*
Dědění	Pozůstalost tj. majetek, který je způsobilý být předmětem dědění .	Dziedziczenie	Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.
Dědic	Kdo zdědí podnik nebo jej nabude smlouvou, může podnikat pod dosavadní firmou s nástupnickým dodatkem, jen má-li k tomu výslovný souhlas zůstavitele nebo dědiců nebo právního předchůdce.	Spadkobierca	W przeciwnym razie spadkobierca , syndyk lub wspólnik, który wypowiedział umowę spółki, a także jego wierzyciel, mogą domagać się przeprowadzenia likwidacji.
Dědické právo	Dědické právo se podle současné české právní úpravy nepromlčuje.	Prawo spadkowe	W prawie spadkowym kluczowe znaczenie mają terminy, np. Przyjęcie bądź odrzucenie spadku.
Dědic ze zákona	Dědici ze zákona jsou fyzické osoby, které se stanou dědici po zůstaviteli na základě splnění podmínek, stanovených objektivním právem, aniž by je zůstavitel jako své dědice výslovně ustanovil v závěti.*	Spadkobierca ustawowy	Spadkobierca ustawowy to podmiot powołany do spadku na mocy odpowiednich ustaw, w przypadku gdy spadkodawca nie pozostawił ważnego testamentu, albo gdy osoby powołane do spadku nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami.*
Dividenda	Dividenda je peněžité plnění akciových společností vypláčené akcionářům podle rozhodnutí valné hromady.	Dywidenda	Wysokość dywidendy wyliczana jest na podstawie rocznego wyniku finansowego spółki.
Dluhopis	Pokud tak určují stanovy společnosti, může společnost na základě usnesení valné hromady vydat dluhopisy ,..	Obligacja	Podwyższenie kapitału zakładowego w celu przyznania praw do objęcia akcji, ...,może nastąpić wyłącznie w trybie warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego, z uwzględnieniem przepisów o obligacjach .
Dluhopis s pevným	Výhodou Dluhopisu s pevným kupónem je, že lze snadno spočítat	Obligacja o stałym kuponie	Obligacja o stałym kuponie – wielkość wypłacanego kuponu

kupónem	zisk, nevýhodou je jejich nerentabilita při výkyvech ekonomiky.*		określona jest z góry w warunkach emisji obligacji i jest znana przez cały okres ważności danej serii emisji.*
Dlužník	Dlužník je subjekt práva povinný ze závazkového právního vztahu k plnění vůči věřiteli.	Dłużnik	Dłużnik to osoba zobowiązana do spełnienia świadczenia na rzecz innej osoby (wierzyciela) na podstawie łączącego je stosunku zobowiązaniowego.
Dobrá víra	V dobré víře je ten, kdo je důvodně přesvědčen o oprávněnosti svého jednání.	Dobra wiara	Dobra wiara jest domniemaním prawnym i zarazem jednym z najważniejszych pojęć prawa cywilnego.
Dodatek	U svého jména a příjmení nebo názvu může podnikatel nezapsaný v obchodním rejstříku užívat při podnikání odlišující dodatek .	Załącznik	Do przekształcenia spółki wymaga się sporządzenia planu przekształcenia spółki wraz z załącznikami oraz opinią biegłego rewidenta.
Dozorčí rada	Dozorčí rada se zřizuje, stanoví-li tak společenská smlouva nebo zvláštní zákon.	Rada nadzorcza	Statut spółki komandytowo-akcyjnej powinien zawierać organizację walnego zgromadzenia i rady nadzorczej , jeżeli ustawa lub statut przewiduje ustanowienie rady nadzorczej .
Družstvo	...Firmou obchodní společnosti nebo družstva a dalších právnických osob, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku,...	Spółdzielnia	Spółdzielnia może żądać zapłaty wartości tych budynków i urządzeń w chwili wygaśnięcia użytkowania.
Držba	Do doby podle odstavce 1 se započte i doba, po kterou měl věc v oprávněné držbě právní předchůdce.	Posiadanie	Jeżeli po zawarciu umowy kontraktacji gospodarstwo przeszło w posiadanie innej osoby, prawa i obowiązki z tej umowy wynikające przechodzą na nowego posiadacza.
Duševní vlastnictví	Duševním vlastnictvím se rozumí výhradní práva k nakládání s díly, vynálezy a jinými nematnými výsledky procesu lidské tvořivosti, zkoumání a myšlení.	Prawo własności intelektualnej	Regulacje dotyczące poszczególnych praw własności intelektualnej określone są w odrębnych gałęziach prawa, z wykorzystaniem konstrukcji typowych zarówno dla regulacji prawa rzeczowego, jak i prawa zobowiązań.

E

Emise akcií	Emise akcií je jednou z možností podniku, jak získat finanční prostředky pro svou činnost.	Emisja akcji	Emisja akcji to podwyższenie kapitału własnego przez spółkę akcyjną, polegające na wyemitowaniu, czyli utworzeniu nowych akcji.
Emisní kurs	Emisní kurs akcie je částka, za niž společnost vydává akcie.	Kurs emisyjny	Liczy on bowiem na wyżkę kursu rynkowego obligacji ponad kurs emisyjny , co pozwoli mu osiągnąć zysk przy stosunkowo niewielkim nakładzie kapitału.
Emitent	Emitentem je akciová společnost, která prodává své akcie a získává tak kapitál, což je hlavní účel burzy cenných papírů.	Emitent	Emitent to podmiot wystawiający lub emitujący papiery wartościowe i ogłaszający ich sprzedaż we własnym imieniu i na własny rachunek.
Evidence	Podnikatelem podle tohoto zákona je osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštních předpisů.	Rejestracja	Podjęcie działalności gospodarczej wymaga rejestracji .
Exekuce	Podnikatel, který na základě splnění zákonných podmínek a povinného členství v Komoře soudních exekutorů ČR, je oprávněn (na základě pověření soudem) vést exekuci (tj. výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu), přičemž exekucí se rozumí nucený výkon vykonatelných rozhodnutí soudů, správních úřadů, rozhodců, aj.	Egzekucja	Jeżeli egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

F

Faktura	Každý podnikatel je povinen na všech objednávkách, obchodních dopisech, fakturách , smlouvách...uvádět údaj o své firmě...	Rachunek	Sąd rejestrowy określa wynagrodzenie za pracę biegłego rewidenta i zatwierdza rachunek jego wydatków.
Finanční derivát	Finanční deriváty jsou instrumenty, jejichž hodnota je odvozena z hodnoty tzv. podkladového aktiva.*	Instrument pochodny	Cechą charakterystyczną instrumentów pochodnych jest to, że dotyczą przyszłej daty i

			przyszłej ceny, ponieważ zawierane są wcześniej.*
Fyzická osoba	Místem podnikání fyzické osoby je adresa zapsána jako její místo podnikání v obchodním rejstříku.	Osoba fizyczna	Osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą to najprostszą organizacyjnie formą prowadzenia działalności gospodarczej.

H

Hlava	Hlava II – Družstvo	Tytuł	Tytuł II. Osoby
Hospodářská soutěž	Fyzické i právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže , i když nejsou podnikatelé, mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost...	Konkurencja	Jeżeli organ odpowiedzialny za konkurencję stwierdzi, że jedno lub więcej przedsiębiorstw, których siedziby znajdują się na terytorium jednej ze Stron są lub były zaangażowane w działania naruszające konkurencję poważnie naruszające interesy Strony, którą reprezentują, niezależnie od charakteru tych działań, może wystąpić o rozpoczęcie konsultacji z organem drugiej Strony...
Hypoteční úvěr	Hypoteční úvěr (neboli hypotéka) je úvěr určený fyzickým i právnickým osobám.*	Hipoteka	Hipoteka to ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości oraz na wybranych prawach, służące zabezpieczeniu wierzytelności wynikającej z oznaczonego stosunku prawnego, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości, z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi każdego z nich właściciela nieruchomości.*

I

Identifikační číslo osoby (IČO)	Každý podnikatel je povinen...uvádět údaj o své firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle osoby ;...*	REGON (Rejestr Gospodarki Narodowej)	W przypadku gdy przedsiębiorca wraz ze zgłoszeniem do ewidencji działalności gospodarczej składa wniosek o wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej (REGON) oraz zgłoszenie identyfikacyjne lub aktualizacyjne...*
Inkaso	Trvalý příkaz k úhradě nebo k inkasu může klient předložit jen písemnou formou dohodnutou s bankou.	Inkaso	...terminów jej płatności oraz sposobu poboru, w tym również zarządzanie poboru opłaty miejscowej w drodze inkasa , określanie inkasentów i wysokości wynagrodzenia za inkaso ...
Insolvenční řízení	Návrh na zahájení insolvenčního řízení z důvodu hrozícího úpadku je oprávněn podat pouze dlužník.	Postępowanie upadłościowe	W przypadku upadłości spółki jej rozwiązanie następuje po zakończeniu postępowania upadłościowego , z chwilą wykreślenia z rejestru.
Investice	Jako investice se v ekonomii označuje ta část příjmu (důchodu), která je vložena do kapitálu.*	Inwestycja	Inwestycja to nakład gospodarczy na tworzenie lub zwiększanie majątku trwałego.*
Investiční certifikát	Investiční certifikáty lze koupit či prodat na burze nebo přímo přes emitenta.*	Certyfikat inwestycyjny	Certyfikat inwestycyjny to papier wartościowy emitowany przez zamknięty fundusz inwestycyjny.*
Investiční fond	Investiční fond je způsob, jak investovat peníze jako součást skupiny společně s jinými investory s cílem mít prospěch.*	Fundusz inwestycyjny	Uczestnikami fundusz inwestycyjnego mogą być zarówno osoby indywidualne (osoby fizyczne), jak i osoby prawne.*

J

Jednatelství	Omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu právnické osoby vyplývající ze stanov, společenské smlouvy či jiného obdobného dokumentu...	Prowadzenie cudzych spraw	...w przypadku gdy wspólnik działa w imieniu spółki bez umocowania albo gdy wspólnik uprawniony do prowadzenia spraw przekracza swe uprawnienia – według przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia ...
Judikát	Judikát v širším smyslu	Orzecznictwo	Orzecznictwo to ogół

	znamená soudní rozhodnutí, ve smyslu užším pak rozhodnutí vyššího soudu, které má význam pro další rozhodování obdobných věcí.*		decyzji jednoho bądź wielu sądów i innych organów państwa.*

K

Kapitálový trh	Kapitálový trh je místo, kde dochází ke směně kapitálu prostřednictvím cenných papírů a jejich derivátů.*	Rynek kapitałowy	Rynek kapitałowy to segment rynku finansowego, na którym dokonywane są emisje średnio- i długoterminowych instrumentów finansowych takich jak akcje i obligacje, przeznaczone na finansowanie inwestycji.*
Katastr nemovitostí	Jednatel společnosti zjistí v katastru nemovitostí jméno majitele sousední parcely,...	Księga wieczysta	Do przeniesienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości potrzebna jest umowa między uprawnionym a nabywcą oraz - jeżeli prawo jest ujawnione w księdze wieczystej - wpis do tej księgi, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
Klamavá reklama	Klamavou reklamou je šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku..., které je způsobilé vyvolat klamnou představu...	Reklama wprowadzająca w błąd	Reklama porównawcza i reklama wprowadzająca w błąd - reklama stanowi jedno z narzędzi, za pomocą którego przedsiębiorstwo kształtuje swój wizerunek, warto więc zastanowić się, czym jest reklama w rozumieniu unijnego prawodawstwa.
Komanditní společnost	Komanditní společnost je společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku...	Spółka komandytowa	W przypadku śmierci wspólnika spółki jawnej jego spadkobierca może żądać przekształcenia tej spółki w spółkę komandytową i przyznania statusu komandytariusza.
Komisionář	Ve zprávě komisionář označí osobu, s kterou smlouvu uzavřel.	Agent	Do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie oraz do odbierania dla niego oświadczeń agent jest uprawniony tylko wtedy, gdy ma do tego umocowanie.

Komitent	Komitent může požadovat na komisionáři splnění závazku třetí osoby,...	Komitent	Ježeli komitent dopuští se zwłoki z odebráním rzeczy, stosuje się odpowiednio przepisy o skutkach zwłoki kupującego z odebraniem rzeczy sprzedanej.
Komplementář	Komplementářem může být jen osoba, která splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu...	Komplementariusz	Firma spółki komandytowej powinna zawierać nazwisko jednego lub kilku komplementariuszy oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowa“.
Komunální dluhopis	Emitentem komunálních dluhopisů je územní samosprávný celek.*	Obligacja komunalna	Obligacje komunalne emitowane są przez samorządy terytorialne.*
Kontrolní komise	Kontrolní komise je oprávněna kontrolovat veškerou činnost družstva a projednává stížnosti jeho členů.	Komisja rewizyjna	W spółkach, w których kapitał zakładowy przewyższa kwotę 500 000 złotych, a wspólników jest więcej niż dwudziestu pięciu, powinna być ustanowiona rada nadzorcza lub komisja rewizyjna .
Korporátní dluhopis	Korporátní dluhopisy mají různou míru rizikovosti, od čehož se odvíjí velikost úroků.*	Obligacja korporacyjna	Obligacja korporacyjna to rodzaj obligacji, które stwierdzają określoną ilość pożyczonych dóbr od osoby fizycznej bądź instytucji przez dane przedsiębiorstwo.*
Krajský soud	Krajský soud představuje jeden ze základních článků soustavy obecných soudů.	Sąd okręgowy	W Polsce sąd okręgowy to sąd powszechny orzekający zarówno w pierwszej jak i drugiej instancji.
Kupní smlouva	Kupní smlouvou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu movitou věc určenou jednotlivě nebo co do množství a druhu...	Umowa sprzedaży	Umowa sprzedaży , zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę.
Kvittance	Kvittance (stvrzenka) je písemné potvrzení věřitele dlužníku, že splnil svůj dluh (zpravidla peněžité).	Paragon	Paragon to dokument potwierdzający dokonanie zakupu.

L

Licenční smlouva	Licenční smlouvou k předmětům průmyslového vlastnictví opravňuje poskytovatel nabyvatele ve sjednaném rozsahu a na sjednaném území k výkonu práv z průmyslového vlastnictví...	Umowa licencyjna	Uprawniony z licencji wyłącznej wpisanej do rejestru może na równi z uprawnionym z patentu dochodzić roszczeń z powodu naruszenia patentu, chyba że umowa licencyjna stanowi inaczej.
Likvidace	Do obchodního rejstříku se запиše také zrušení právnické osoby a jeho právní důvod, vstup do likvidace ,...	Likwidacja	W okresie likwidacji do spółki stosuje się przepisy dotyczące stosunków wewnętrznych i zewnętrznych spółki,...
Likvidita	Likvidita se zjišťuje pomocí tzv. analýzy likvidity z rozvahy firmy.*	Płynność	Pomiędzy aspektami płynności występują powiązania.*

M

Majetkové vztahy	Občanský zákoník upravuje majetkové vztahy fyzických a právnických osob,...	Ustroje majątkowe	Umowne ustroje majątkowe małżonkowie mogą też przez umowę zawartą w formie aktu notarialnego wspólnie z ustawową rozszerzyć lub ograniczyć albo nawet ustanowić rozdzielnost majatkową lub rozdzielnost majatkową z wyrównaniem dorobków.
Movité věc	Movité věc je každá věc v právním smyslu, která není nemovitou.	Rzecz ruchoma	Rzecz ruchoma jest definiowana w doktrynie w sposób negatywny jako wszystko to, co nie jest nieruchomością.

N

Narovnání	Dohodou o narovnání mohou účastníci upravit práva mezi nimi sporná nebo pochybná.	Uгода	Uгода staje się wykonalna z dniem, w którym postanowienie o jej zatwierdzeniu stało się ostateczne.*
Nepřímá daň	Nepřímá daň je taková daň, kterou státu platí jiná osoba (plátce) než ta, která je této dani podrobena a na kterou účinky daně dopadají	Podatek pośredni	Podatek pośredni to danina publiczna płacona w pieniądzu, przymusowa, bezzwrotna, niezwiązana, zasilająca budżet państwa.*

	(poplatník).*		
Navrhovatel	Navrhovatel při návrhu na zápis do obchodního rejstříku doloží právní důvod užívání prostor,...	Wnioskodawca	Jeżeli przewodniczący rady nadzorczej nie zwoła posiedzenia ... wnioskodawca może je zwołać samodzielnie, podając datę, miejsce i proponowany porządek obrad.
Nájemce	Nájemcem může být jen podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku,...	Najemca	Przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do užívania przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz.
Nájemné	Nájemce se zavazuje zaplatit pronajímateli nájemné .	Najem	Najem zawarty na czas dłuższy niż lat dziesięć pochytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nie oznaczony.
Nárok	Nárok je právní možnost uplatnit své subjektivní právo, tedy domáhat se jeho realizace u soudu nebo úřadu.	Roszczenie	Roszczenie ma swoje źródło w licznych zdarzeniach prawnych doniosłych z punktu widzenia przepisów prawa cywilnego.
Nedotknutelnost vlastnictví	Úprava občanskoprávních vztahů přispívá k naplňování občanských práv a svobod, zejména ochrany osobnosti a nedotknutelnosti vlastnictví .	Nietykalność majątku	...wyraźnie stwierdza się, że nietykalność majątku nie dotyczy tych przypadków, w których majątek uzyskany był na podstawie przepisów wykonawczych niezgodnych z postanowieniami prawa albo wydanych na podstawie aktów prawnych...
Nekalá soutěž	Takový dodatek nebo označení není firmou a je chráněn právem proti nekalé soutěži .	Konkurencja nieuczciwa	Komisja powinna uważnie zbadać potrzebę działań wspólnotowych w dziedzinie nieuczciwej konkurencji .
Nemovitá věc	Jedná se o samostatné nemovité věci , které sledují vlastní právní osud.	Nieruchomość	Umowa najmu nieruchomości lub pomieszczenia na czas dłuższy niż rok powinna być zawarta na piśmie.
Neoprávněný	Kdo byl dotčen na svých právech neoprávněným užíváním firmy, může se proti neoprávněnému uživateli domáhat, aby se takového jednání zdržel a odstranil závadný stav.	Bezprawny	Kto działa w obronie koniecznej, odpierając bezpośredni i bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro własnej lub innej osoby, ten nie jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną napastnikowi.
Nominální hodnota	Nominální hodnota je peněžní hodnota přiřazená určité složce majetku.*	Nominał	Nominał to nadawana przez emitenta wartość środka pieniężnego.*
Notařský zápis	Notářské zápisy (s originálními podpisy notáře i účastníků) se	Akt notarialny	Akt notarialny zostaje sporządzony jeżeli wymagają tego przepisy

	ukládají v notářské kanceláři notáře, který je sepsal.*		prawa lub wynika to z woli stron.*
Notář	V České republice je notářem právník, kterého stát pověřil výkonem notářského úřadu, tedy oprávněním k výkonu notářství a dalších činností stanovených notářským řádem.	Notariusz	Notariusz w zakresie swoich uprawnień działa jako osoba zaufania publicznego, korzystając z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

O

Občanské právo procesní	V obecném smyslu předpisy občanského práva procesního upravují závazný postup soudů při řešení sporů a poskytování ochrany ohroženým a porušeným subjektivním právům a jiným zákony chráněným zájmům účastníků řízení, stanoví jaké jsou jejich vztahy k sobě navzájem i k jiným osobám zúčastněným na řízení, a dále jaké jsou povinnosti těchto subjektů.*	Postępowanie cywilne	Postępowanie cywilne to zespół norm prawnych regulujących sposób postępowania w sprawach z zakresu prawa cywilnego.*
Občanskoprávní odpovědnost	Nelze proto nic podstatného namítat proti tomu, jestliže se v takovém případě přihlíží k citovaným pracovněprávním předpisům při posuzování výše škody i v rámci občanskoprávní odpovědnosti .*	Odpowiedzialność cywilna	W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej można w drodze umowy ustalić inne zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń niż określone w § 1.
Občanskoprávní řízení	Občanskoprávní řízení je zvláštním druhem soudního řízení, při němž soud rozhoduje o soukromých právech procesních stran.*	Stosunek cywilnoprawny	Stosunek cywilnoprawny to stosunek prawny regulowany normami prawa cywilnego.*
Občanský zákoník	Občanský zákoník upravuje majetkové vztahy fyzických a právnických osob,...	Kodeks cywilny	Zasady wynajmu lokali określają ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i kodeks cywilny z 2001 roku.
Obecná ustanovení	Obecná ustanovení o jednání o uzavření smlouvy jsou upravena v zákoníku	Przepisy ogólne	Przepisy wprowadzające przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz.U. Nr 34,

	občanském, obchodní zákoník tyto otázky pouze doplňuje pro účely (oblast) podnikání.		poz. 312), počátek biegu terminu przedawnienia przedmiotowego roszczenia z mocy art. XIX pkt 2 tej ustawy...
Obchod	Obchod neboli komerce či prodej je lidská činnost, která spočívá ve směňování zboží nebo služeb za peníze, případně za jiné zboží nebo služby.	Handel	Handel , to proces gospodarczy polegający na sprzedaży czyli na wymianie dóbr i usług na pieniądze.
Obchodní firma	Obchodní firma je název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.	Spółka handlowa	Uprawniony może żądać również ujawnienia liczby akcji lub głosów albo liczby udziałów lub głosów, jakie spółka handlowa posiada w spółce kapitałowej, o której mowa w zdaniu pierwszym,...
Obchodní jmění	Pro účely tohoto zákona se soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním označuje jako obchodní jmění .	Aktywa	Jednakże te czynności i operacje nie mogą spowodować obniżenia aktywów netto spółki...
Obchodní rejstřík	Podnikatelem podle tohoto zákona je osoba zapsána v obchodním rejstříku .	Rejestr handlowy	Rejestr handlowy służy do uskutecznienia wpisów, przez prawo przewidzianych.
Obchodní smlouva	Ve smlouvě lze dohodnout dobu plnění, avšak doba plnění není podstatnou náležitostí obchodní smlouvy .	Umowa spółki	Jeżeli umowa spółki przewiduje krótszy termin wypowiedzenia, wierzyciel może skorzystać z terminu umownego.
Obchodní tajemství	Obchodní tajemství tvoří veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem,...	Tajemnica przedsiębiorstwa	Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, handlowe, organizacyjne przedsiębiorstwa...
Obchodní věstník	Obchodní věstník zveřejňuje též některé údaje z Obchodního rejstříku, například oznámení o zápisech změn a o uložení listin v obchodním rejstříku, a duplikuje také některé informace o veřejných zakázkách a dražbách.	Monitor sądowy i gospodarczy	Monitor Sądowy i Gospodarczy (MSiG) jest to ogólnopolski dziennik urzędowy, w którym publikowane są obwieszczenia i ogłoszenia wymagane przez Kodeks spółek handlowych, Kodeks postępowania cywilnego, ustawę o

			Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawę o rachunkowości i inne ustawy.
Obchodní zákoník	Mandátní smlouvu upravuje obchodní zákoník jako vztah mezi mandatářem a mandantem.	Kodeks handlowy	Naruszone zostały kodeks handlowy i statut spółki.
Obchodní zástupce	Obchodním zástupcem nemůže být osoba, která může jako orgán zavazovat právnickou osobu.	Sprzedawca	Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.
Obchodní závazkové vztahy	Obchodní závazkové vztahy jsou takové vztahy, ze kterého vzniká věřiteli právo na plnění od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost závazek splnit.	Zobowiązania handlowe	Zamiana zobowiązań handlowych na pożyczkę jest traktowana jak zawarcie takiej umowy i obciążona podatkiem od czynności cywilnoprawnych.
Odporovatelnost	Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se přiměřeně ustanovení občanského zákoníku, s výjimkou ustanovení o neplatnosti a odporovatelnosti právních úkonů.	Niewykonalność	Dający zlecenie obowiązany jest w rozsądnym czasie zawiadomić agenta o przyjęciu lub odrzuceniu propozycji zawarcia umowy oraz o niewykonaniu umowy, przy której zawarciu agent pośredniczył lub którą zawarł w imieniu dającego zlecenie.
Odstavec	Odstavec 2 platí přiměřeně i pro neoprávněný zásah do dobré pověsti.	Ustęp	Jeżeli samodzielną myśl wyraża zespół zdań, dokonuje się wówczas podziału artykułu na ustępy .*
Odstoupení od smlouvy	Pokud spotřebitel zamýšlí uplatnit své právo na odstoupení od smlouvy , oznámí obchodníku své rozhodnutí odstoupit od smlouvy na papíře nebo na jiném trvalém nosiči, a to před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy .	Odstąpienie od umowy	Jeżeli konsument zamierza wykonać prawo do odstąpienia od umowy przed upływem terminu odstąpienia od umowy, to powiadamia przedsiębiorcę na papierze lub innym trwałym nośniku o swojej decyzji .
Odškodnění	Slib odškodnění musí být učiněn písemně.	Odszkodowanie	Rada nadzorcza może wytoczyć, w imieniu spółki, powództwo o odszkodowanie przeciwko komplementariuszom niepozbawionym prawa do prowadzenia spraw spółki lub jej reprezentowania.

Ochrana osobnosti	Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti , zejména života a zdraví,...	Ochrana dóbr osobitých	W doktrynie i w orzecznictwie wskazuje się, że cywilnoprawna ochrona dóbr osobitých opiera się na konstrukcji prawa podmiotowego.
Ochrana spotřebitele	Tato hlava zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje ochranu spotřebitele ve spotřebitelských smlouvám...	Ochrana konsumenta	Tym samym w szeregu indywidualnych przypadków umów ubezpieczenia, ochrona konsumenta do dnia 1 stycznia 2004 r, przysługiwała jedynie ubezpieczającemu, który spełniał kwalifikacje z art. 221 k.c.
Ochranná známka	Ochranná známka je označení, pomocí kterého firmy identifikují samy sebe, své výrobky a služby.*	Znak towarowy	Znak towarowy to prawnie chroniony, niepowtarzalny element, skutecznie odróżniający go od produktów lub usług konkurencyjnych.*
Okresní soud	Okresní soudy rozhodují v občanskoprávním řízení i v trestním řízení jako soudy prvního stupně téměř vždy, tedy všude tam, kde daná agenda není přímo svěřena krajským soudům.	Sąd rejonowy	Instancją odwoławczą od orzeczeń sądu rejonowego jest sąd okręgowy.
Opce	Opce se zásadně liší od ostatních finančních derivátů tím, že protistrany si „nejsou rovny“.*	Opcja	Opcja daje jej posiadaczowi prawo do nabycia lub sprzedaży danego dobra po z góry określonej cenie.*
Opční listy	Opční listy podle odstavce 1 lze vydávat pouze jako cenné papíry na doručitele.	Dokument akcji	Dokument akcji powinien być sporządzony na piśmie i zawierać następujące dane: firmę, siedzibę i adres spółki,...
Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)	Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) je termín používaný v českých zákonech o dani z příjmů, o sociálním zabezpečení a zdravotním pojištění pro takovou fyzickou osobu, která má příjmy z podnikání nebo z jiné samostatně výdělečné činnosti.*	Osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą (lub też indywidualny przedsiębiorca albo przedsiębiorstwo prywatne osoby fizycznej)	Osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą to jedna z form, najprostsza organizacyjnie, prowadzenia przez osoby fizyczne działalności gospodarczej w Polsce.*
Ovládací smlouva	Ovládací smlouvou se zavazuje jedna smluvní strana podrobit se jednotnému řízení jiné osobě.	Umowa holdingowa	Założenia dla treści umowy holdingowej mogą być, co do zasady dowolnie przez jej strony ustalone, przy uwzględnieniu potrzeb grupy kapitałowej i

			zachowaniu elementów wyznaczających charakter „zarządczy” takiej umowy.*

P

Pasiva	Vlastní kapitál tvoří vlastní zdroje financování obchodního majetku podnikatele a v rozvaze se vykazuje na straně pasiv .	Pasywa	Kapitał zakładowy i wszelkiego rodzaju funduje zapasowe i rezerwowe umieszcza się w pasywach .
Pasivní příjem	Pasivním příjmem se rozumí pravidelný příjem, pro jehož získávání není třeba vynakládat nějaké zvýšené úsilí (nebo práci) a nebo kde není vyžadována má přítomnost.*	Dochód pasywny	Dochód pasywny otrzymywany jest wtedy, gdy raz wykonana praca (akcja, działanie) przynosi ciągle zyski.*
Patent	Patent je zákonná ochrana vynálezů zaručující vlastníkovu patentu výhradní právo k průmyslovému využití vynálezu.*	Patent	Przyznanie patentu nie oznacza automatycznie przyznania prawa do korzystania z opatentowanego wynalazku.*
Písemnost	Nezastihl-li doručující orgán adresáta písemností , hodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky.	Dokument	Każde państwo członkowskie powinno mieć prawo do doręczania dokumentów osobom zamieszkałym w innym państwie członkowskim bezpośrednio drogą pocztową- listem poleconym za potwierdzeniem odbioru lub równoważną przesyłką.
Plná moc	Prokurou zmocňuje podnikatel prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc .	Pełnomocnictwo	Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i dołączone do księgi protokołów.
Podílový list	Podílový list je majetkový cenný papír neboli doklad o vlastnictví nebo spoluvlastnictví majetku v otevřeném nebo uzavřeném podílovém fondu.*	Udział	Udział , to ogół uprawnień i obowiązków wspólnika wobec spółki, która wyznacza status prawny wspólnika.*
Podílové spoluvlastnictví	Věc může být v podílovém spoluvlastnictví více vlastníků.	Współwłasność w częściach ułamkowych	Do współwłasności w częściach ułamkowych stosuje się przepisy niniejszego działu.
Podnájem	Podnik nelze přenechat	Podnajem	Najemca może rzecz

	do podnájmu .		najětá oddáç w çálosti lub çešçi osobie trzeciej do bezpłatnego używania albo w podnajem , jeżeli umowa mu tego nie zabrania.
Podnik	Podnik je věc hromadná.	Spółka	Jako spółkę okrešlá się wiele różnych instytucji prawa, mających ze sobą niewiele wspólnego poza nazwą.
Podnikatel	Je-li podnikatelem fyzická osoba, jedná osobně nebo za ní jedná zástupce.	Przedsiębiorca	Podstawowym aktem prawnym dla przedsiębiorców jest ustawa z dnia 2. Lipca 2004r.
Podnikání	Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.	Przedsiębiorstwo (biznes)	Spółką jawną jest spółka, która prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a nie jest inną spółką handlową.
Pohledávka	Odmítne-li některý z věřitelů účast na převzetí likvidační podstaty, považuje se jeho pohledávka za zaniklou.	Roszczenie	Po uplywie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia.
Pojistná smlouva	Pojistná smlouva je smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.*	Polisa	Polisa , to tradycyjny dokument, którym ubezpieczyciel potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia.*
Poškozený	Tato újma zahrnuje skutečnou škodu, ušlý zisk a náklady, které poškozené straně vznikly v souvislosti se škodní událostí.	Poszkodowany	Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.
Povinný díł	Jako povinný díł se označuje podíl na dědictví, jehož má nepominutelný dědic nárok se i přes závět domáhat.*	Zachowek	Zachowek zabezpiecza interesy osób najbliższych pominiętych przez spadkodawcę w testamencie.*
Pracovní neschopnost	Pracovní neschopnost je stav člověka, který je ze zdravotních důvodů dočasně uznán neschopným k výkonu svého dosavadního zaměstnání.*	Zwolnienie lekarskie	Zwolnienie lekarskie może też być wystawione po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, jeśli niezdolność do pracy powstała do 14 dni od dnia ustania ubezpieczenia i trwa bez przerwy co najmniej 30 dni.*

Pracovní poměr	Pracovní poměr je smluvní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, jehož předmětem je pracovní činnost, kterou se zaměstnanec zavazuje za mzdu, popř. plat, pro zaměstnavatele vykonávat.*	Stosunek pracy	Cechą charakterystyczną stosunku pracy jest to, że pracownik zobowiązuje się świadczyć na rzecz pracodawcy pracę w miejscu i czasie przez niego określonym i pod jego kierownictwem, a pracodawca zobowiązuje się do zapłaty odpowiedniego wynagrodzenia.*
Pracovní smlouva	Pracovní smlouva zakládá pracovní poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.*	Umowa o pracę	Umowa o pracę , to jeden ze sposobów nawiązywania stosunku pracy.*
Práva a povinnosti	Ve věcech uvedených v odstavci 1 mají zahraniční osoby stejná práva a povinnosti jako české osoby.	Prawa i obowiązki	Spółka przejmująca albo spółka nowo zawiązana wstępuje z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej albo spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki.
Právnícká osoba	Obchodním majetkem podnikatele, který je právníckou osobou , je soubor jeho veškerého majetku a závazků.	Osoba prawna	Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustanie i w opartym na niej statucie.
Právní domněnka	Právní domněnka je konstrukce užívaná v právu, již se za určitých okolností v zájmu právní jistoty presumuje (předpokládá) právní skutečnost, o níž není jisto, zda nastala.*	Domniemanie	Domniemanie to w języku prawniczym dyrektywa nakazująca przyjęcie, że jest prawdziwym określone twierdzenie (wniosek domniemania), o ile prawdziwym jest inne twierdzenie.*
Právní osobnost	Právní osobnost nebo také právní subjektivita je schopnost vystupovat jako subjekt a nikoli jako objekt práva, tedy schopnost být nositelem i vykonavatelem práv a povinností.*	Zdolność prawna	Zdolność prawna jest atrybutem osób fizycznych, jednostek organizacyjnych będących osobami prawnymi oraz niebędących osobami prawnymi, którym zdolność prawną nadają przepisy szczególne.*
Právní forma	K odlišení firmy nestačí rozdílný dodatek označující právní formu .	Forma prawna	Každá forma prawna przedsiębiorstwa uregulowana jest w innym akcie prawnym.
Právní pozitivizmus (juspozitivizmus)	Právní pozitivizmus nebo také juspozitivizmus je směr právního myšlení, který zdůrazňuje význam pozitivního práva na úkor práva přirozeného.*	Pozytywizm prawniczy	Pozytywizm prawniczy w połączeniu z marksizmem stał się podstawą urzędowej teorii prawa, która była dominującą doktryną prawną w krajach komunistycznych.*
Právní předchůdce	Kdo zdědí podnik nebo jej nabude smlouvou, může podnikat pod dosavadní firmou s nástupnickým	Poprzednik prawny	Akcjonariusz lub poprzednik prawny akcjonariusza, który opóźnił się z wzniesieniem wkładu

	dotatkem, jen má-li k tomu výslovný souhlas zůstavitele nebo dědiců nebo právního předchůdce.		lub innych związaných z nim ůwiadczeń, w przypadku pokrycia niedoboru ma zwrotne roszczenia do swego następcy.
Právní předpis	Právnícká osoba založena podle práva cizího státu za účelem podnikání..., může přemístit své sídlo na území České republiky za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.	Przepis prawny	Nie istnieje przepis prawny, przymuszający ubezpieczycieli do respektowania stanowiska rzecznika zajętego w sporze z ubezpieczonym.
Právní vady zboží	Zboží má právní vady, jestliže prodané zboží je zatíženo právem třetí osoby.	Wady prawne	...w razie sprzedaży praw sprzedawca jest odpowiedzialny także za istnienie praw (rękojmia za wady prawne).
Právní vztah	Právní vztah je společenský vztah dvou nebo více subjektů práva, které mají vzájemná práva a povinnosti.	Stosunek prawny	Stosunek prawny to regulowany normami prawnymi stosunek społeczny tetyczny (zależność społeczna) między co najmniej dwoma podmiotami prawa.
Právní úkon	Povaha nebo platnost právního úkonu není dotčena tím, že určité osobě je zakázáno podnikat...	Czynność prawna	Jeżeli do dokonania czynności prawnej przez spółkę ustawa wymaga uchwały zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia bądź rady nadzorczej, czynność prawna dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna.
Právo na odstoupení	Spotřebitel vykoná své právo na odstoupení oznámením zaslaným prokazatelným způsobem v souladu s praktickými pokyny...	Prawo odstąpienia	Z reguły biura turystyczne ograniczają (w umowie) prawo odstąpienia do określonego terminu przed rozpoczęciem wycieczki.
Právo pobytu	Ustanovení odstavce 4 se nevztahuje na fyzickou osobu, která je rodinný příslušníkem osoby podle písmene a, který má v České republice právo pobytu.	Prawo pobytu	W przypadku utraty zatrudnienia prawo pobytu wygasa automatycznie.
Preamble	Preamble je úvodní, zpravidla slavnostní, část textu nějakého písemného dokumentu, která stanovuje úmysl, záměr, význam či smysl textu následujícího za preambulí.*	Preambuła	Preambuła to wstęp do aktu prawnego, zwykle o istotnym znaczeniu politycznym, opisujący okoliczności wydania aktu oraz określający cele, jakim powinien on służyć.*
Prokura	Prokurou zmocňuje podnikatel prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při	Prokura	W okresie likwidacji nie może być ustanowiona prokura.

	provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc.		
Promlčecí doba	Bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala poprvé běžet.	Termin przedawnienia	Jeżeli termin przedawnienia według przepisów ustawy jest krótszy niż według przepisów Kodeksu handlowego, bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy.
Promlčení	Právo se promlčí uplynutím promlčecí doby stanovené zákonem.	Przedawnienie	Jeżeli termin przedawnienia według przepisów ustawy jest krótszy niż według przepisów Kodeksu handlowego, bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy.
Pronajimatel	Pronajimatel přenechává nájemci za úplaty na dobu dočasnou individuálně určenou věc k tomu, aby ji užívat případně bral i užítky.	Wynajmujący	Przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz.
Předkupní právo	S výjimkou převodu na třetí osoby existuje předkupní právo spoluvlastníků, znamenající povinnost nabídnout převáděný podíl ostatním spoluvlastníkům úměrně jejich podílům.	Prawo pierwokupu	Prawo pierwokupu wykonywa się przez oświadczenie złożone zobowiązanemu.
Představenstvo	Představenstvo je statutárním orgánem, jenž řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem.	Zarząd	Walne zgromadzenie może upoważnić zarząd do określenia terminów wpłat na akcje.
Převod movitostí	Písemnou formu musí mít smlouvy o převodech nemovitostí ,...	Przeniesienie własności nieruchomości	Jeżeli w umowie o przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zwolnić zbywcę od związanych z własnością długów,...
Příkazní smlouva (nebo také mandátní)	Příkazní smlouva upravená občanským zákoníkem oproti tomu umožňuje jejím účastníkům sjednat jak formu přímého, tak formu nepřímého zastoupení.	Umowa agencyjna	Przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego posredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu.

R

Registrované partnerství	Registrované partnerství je úředně nebo jinak zaznamenané partnerství.*	Rejestrowany związek partnerski	Rejestrowany związek partnerski , to uznany prawnie związek dwóch osób.*
Rejstříkový soud	Návrhy a listiny uchovává rejstříkový soud pouze v elektronické podobě, ledaže to charakter takového návrhu nebo listiny neumožňuje.	Sąd rejestrowy	Jeżeli przed zarejestrowaniem spółki pokryto tylko część kapitału zakładowego, zarząd powinien zgłosić do sądu rejestrowego dokonanie każdego dalszego wkładu na kapitał zakładowy.
Rezervní fond	Rezervní fond vytváří povinně společnost s ručením omezeným a akciová společnost ze zisku běžného účetního období po zdanění...*	Kapitał rezerwowy (fundusz)	Kwoty przeznaczone do podziału między akcjonariuszy, nie mogą przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o zysk przeniesiony z kapitałów rezerwowych (funduszy) , utworzonych w tym celu w poprzednich latach.*
Rodné číslo	Rodné číslo se zapisuje do obchodního rejstříku, neuvádí se však ve výpisu z obchodního rejstříku ani se nezveřejňuje v Obchodním věstníku.	Pesel	Trzeba załączyć pesel i akt urodzenia dziecka.*
Rovná daň	Rovná daň je koncept zdanění příjmů příp. i ostatních finančních toků, jako např. spotřební daň, jednotnou sazbou daně.*	Podatek liniowy	Koncepcja podatku liniowego jest formułowana najczęściej w odniesieniu do podatku dochodowego od osób fizycznych lub podatku dochodowego od osób prawnych.*

Rozsudek	Soud může účastníku, jehož návrhu bylo vyhověno, přiznat v rozsudku právo uveřejnit rozsudek na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl.*	Orzeczenie sądowe	Orzeczenie sądowe to władcza i decyzyjna czynność procesowa dokonywana przez sąd w postępowaniu.*
Ručení	Společníci ručí za závazky společnosti veškerým svým majetkem společně a nerozdílně	Poręczenie	Jeżeli wierzytelność była zabezpieczona poręczeniem lubo ograniczonym prawem rzeczowym, ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą odnowienia...

S

Sbírka zákonů	Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv, nejsou dotčeny.	Dziennik ustaw	...Określa to dziennik ustaw nr 219 z 2004 r.
Silniční daň	Daň silniční je přímá daň, platná na území státu daň vybírajícího.*	Podatek od środków transportowych	Podatek od środków transportowych to podatek, w którym przedmiotem opodatkowania są środki transportu.*
Směnka	Směnka je úvěrový cenný papír, obsahující zákonem přesně stanovené údaje, ze kterého vyplývá dlužnický závazek, který dává majiteli směnky nesporné právo požadovat ve stanovenou dobu stanovenou částku.*	Weksel	Weksel , to rodzaj papieru wartościowego imiennego lub na zlecenie, w którym wystawca weksla zobowiązuje się bezwarunkowo, że inna osoba dokona na rzecz odbiorcy weksla albo sam przyrzeka, że zapłaci sumę wekslową odbiorcy weksla.*
Směnná smlouva	Směnná smlouva (stejně jako smlouva kupní nebo darovací	Umowa zamiany	Przez umowę zamiany każda ze stron zobowiązuje się

	smlouva) obsahuje zpravidla článek, ve kterém je vyjádřen samotný projev vůle smluvních stran (tj. vůle převést vlastnické právo k nemovitosti).		przenieść na drugą stronę własność rzeczy w zamian za zobowiązanie się do przeniesienia własności innej rzeczy.
Smlouva komisionářská	Smlouvou komisionářskou se zavazuje komisionář, že zařídí vlastním jménem pro komitenta na jeho účet určitou obchodní záležitost, a komitent se zavazuje zaplatit mu úplatu.	Umowa komisju	Przez umowę komisju przyjmujący zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (provizją) w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych na rachunek dającego zlecenie (komitenta), lecz w imieniu własnym.
Smlouva o dílo	Smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení.	Umowa o dzieło	Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.
Smlouva o úschově	Jako příklad reálného právního úkonu můžeme uvést smlouvu o úschově , kdy práva a povinnosti vznikají až předáním věci, která je předmětem smlouvy do úschovy schovatelé.	Umowa przechowania	Zgodnie z ich brzmieniem przez umowę przechowania jedna z jej stron zobowiązuje się do przechowania w stanie niepogorszonym rzeczy ruchomej drugiej strony umowy która tę rzecz w przechowanie oddaje.
Smlouva o výpůjčce	Výpůjčka je typ závazku, který vznikne uzavřením smlouvy o výpůjčce nezuživatelné věci.	Umowa użyczenia	Umowa użyczenia , to umowa przez którą jedna z jej stron (użyczający) zapewnia drugiej stronie (biorący) bezpłatne używanie umówionej rzeczy przez czas określony lub nieokreślony.*
Sociální zabezpečení	Sociální zabezpečení je v ČR hlavním nástrojem sociální politiky a slouží ke zmírnění sociálních nerovností, resp. k řešení sociálních konfliktů.*	Pomoc społeczna	Pomoc społeczna to jedna z instytucji polityki społecznej państwa, której głównym zadaniem jest pomoc osobom i rodzinom w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, jakich nie mogą one same pokonać przy wykorzystaniu swoich możliwości, uprawnień i własnych środków.*
Soudní znalec (znalec)	Soudní znalec (či jen zkráceně znalec) zpracovává znalecké posudky a vykonává jinou odbornou činnost pro potřeby především	Biegły sądowy (biegły)	Biegły sądowy (w skrócie często nazywany biegłym) to osoba posiadająca bogate doświadczenie zawodowe i uznana za

	soudu, ale i jiných orgánů, institucí a osob.*		experta w zakresie swojej działalności, powoływana w postępowaniu sądowym w celu przedstawiania fachowych opinii o okolicznościach mających znaczenie dla wyniku sprawy sądowej, a których wyjaśnienie wymaga specjalistycznej wiedzy.*
Soukromé právo	Soukromé právo (<i>ius privatum</i>) je souhrn právních norem, které vytvářejí určitý protipól vůči právu veřejnému.*	Prawo prywatne	Prawo prywatne (łac. <i>ius privatum</i>) to jedna z dwóch podstawowych gałęzi prawa (obok prawa publicznego), skupiająca normy prawne, których zadaniem jest ochrona interesu jednostek i regulacja stosunków pomiędzy nimi.*
Splynutí	Jestliže splyne jakýmkoli způsobem právo s povinností v jedné osobě, zanikne právo i povinnost, nestanoví-li zákon jinak.	Połączenie	Podział i połączenie rzeczy powinny być ujawnione w dokumentach przedsiębiorcy składowego.
Společník	Je-li součástí firmy právnické osoby jméno společníka nebo člena, který přestal být jejím společníkem nebo členem, může právnická osoba užívat dále jeho jméno jen s jeho souhlasem.	Wspólnik	W przypadku utraty członkostwa przez wspólnika , którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego wspólnika tylko za wyrażoną jego zgodą.
Společnost s ručením omezeným	Společností s ručením omezeným je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uchwała o przekształceniu spółki powinna zawierać conajmniej wysokość kapitału zakładowego, w przypadku przekształcenia w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością...
Společné jmění manželů	Pokud není prokázán opak, má se za to, že majetek nabytý a závazky vzniklé za trvání manželství tvoří společné jmění manželů .	Małżeńska wspólność majątkowa	Małżeńska wspólność majątkowa powstaje pomiędzy małżonkami z chwilą zawarcia przez nich związku małżeńskiego chyba, że została ona wyłączona w drodze intercyzy – zawartej w formie aktu notarialnego.*
Spolek	Spolek je obecně sdružení či skupina osob.*	Stowarzyszenie	Stowarzyszenie to organizacja społeczna (zrzeszenie) powoływana przez grupę osób mających wspólne cele lub zainteresowania.*
Spotřebitel	Spotřebitel je na trhu zboží a služeb	Konsument	Konsument jest, obok producenta,

	jednotlivec, který stojí na straně individuální poptávky.*		podstawowym uczestnikiem rynku.*
Spotřební daň	Spotřební daň je nepřímá daň, kterou zavádí stát za účelem regulovat cenu určitých komodit na trhu.*	Podatek akcyzowy (lub akcyza)	Akcyza lub podatek akcyzowy to podatek pośredni nakładany na niektóre wyroby konsumpcyjne.*
Správní řízení	Základní pravidla správního řízení se promítají do dalších ustanovení správního řádu a jsou důležitá pro jejich výklad, uplatňují se též samostatně a bezprostředně a tak regulují chování subjektů správního řízení , zejména správních úřadů .	Postępowanie administracyjne	Postępowanie administracyjne <i>sensu stricto</i> nazywa się także ogólnym postępowaniem administracyjnym oraz postępowaniem administracyjnym jurysdykcyjnym.
Stanovy	Stanovy musí obsahovat firmu a sídlo společnosti.	Przepisy	Do wkładów wnoszonych przez obligatariuszy obligacji zamiennych nie stosuje się przepisów dotyczących wkładów niepieniężnych.
Státní dluhopis	Obecně platí, že státní dluhopisy mají nízkou míru rizika, proto jsou mezi investory populární.*	Obligacja skarbowa	Obligacje skarbowe to forma oprocentowanej pożyczki pieniężnej zaciąganej przez Skarb Państwa u osób zakupujących obligacje.*
Státní orgán	Vlastnictví lze nabýt rozhodnutím státního orgánu o vyvlastnění.	Agencja państwowa	Ale przede wszystkim działania agencji opierają się na środkach budżetowych, gdyż jest to agencja państwowa , a nie spółka lub coś innego.
Státní zástupce	Státní zástupce jmenuje ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce (nejvyššího státního zástupce jmenuje vláda na návrh ministra spravedlnosti).*	Prokurator	Prokurator jest zobowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem prokuratorskim, w służbie i poza służbą strzec powagi sprawowanego urzędu i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.*
Statutární orgán	Právnícká osoba jedná statutárním orgánem nebo za ní jedná zástupce.	Organ statutowy	...walne zgromadzenie akcjonariuszy albo zgromadzenie wspólników, uprawnionych zatrudnionych w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt 10 ustawy - właściwy organ statutowy .
Subjektivní právo	Subjektivní právo označuje právo určitého subjektu na něco.*	Prawo podmiotowe	Prawo podmiotowe to zespół przyznaných uprawnień występujących w określonym stosunku cywilnoprawnym.*

Svéprávnost	Svéprávnost je způsobilost právně jednat, například uzavírat jakékoli smlouvy.*	Zdolność do czynności prawnych	Zdolność do czynności prawnych jest to zdolność do dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych, czyli do przyjmowania i składania oświadczeń woli mających na celu wywołanie powstania, zmiany lub ustania stosunku prawnego.*

T

Tichá společnost	Tichá společnost se zakládá smlouvou, kterou mezi sebou uzavřou podnikatel a tzv. tichý společník.	Spółka cicha	Istota spółki cichej opiera się na wniesieniu przez współlnika cichego, dysponującego majątkiem rzeczowym lub finansowym, wkładu na rzecz drugiego współlnika, prowadzącego przedsiębiorstwo lub inną działalność zarobkową we własnym imieniu.*
Tichý společník	Tichý společník není povinen při podílu na ztrátě z podnikání svůj vklad doplňovat ...	Wspólnik cichy	Do obowiązków wspólnika cichego , oprócz wymienionego wyżej wniesienia wkładu gotówkowego, niepieniężnego, czy też wkładu w postaci pracy, należało uczestniczenie w stratach przedsiębiorstwa w stosunku odpowiadającym "słuszności", przy czym udział ten nie mógł przekraczać wartości umówionego wkładu; dotyczyło to również sytuacji, kiedy wkład nie zdążył być jeszcze wpłacony w całości.*
Trh	Trh je v ekonomice prostor, kde dochází ke směně statků a peněz.*	Rynek	Rynek to całokształt transakcji kupna i sprzedaży oraz warunków w jakich one przebiegają.*
Tržní kapitalizace	Tržní kapitalizace vyjadřuje tržní hodnotu akciové společnosti.*	Kapitalizacja giełdowa	Kapitalizacja giełdowa różni się od wartości księgowej kapitału, która jest księgową miarą, opierającą się na łącznej kwocie kosztów historycznych.*

Třetí osoba	Nároky z právních vad však nevznikají, jestliže kupující o právu třetí osoby věděl nebo s tímto omezením souhlasil.	Osoba trzecia	Jeżeli wierzytelność była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym, ustanowionym przez osobę trzecią , poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą odnowienia...

U

Účetní závěrka	Družstvo je povinno sestavit za každý rok účetní závěrku .	Sprawozdanie finansowe	Spółka może wypłacić zaliczkę na poczet przewidywanej dywidenty, jeżeli jej sprawozdanie finansowe za ostatni rok obrotowy, zbadane przez biegłego rewidenta, wykazuje zysk.
Újma	Obecně platí, že každý má povinnost si počínat tak, aby nedocházelo k nedůvodným újmám .	Szkoda	Odszkodowanie pełni funkcję kompensacyjną – stanowi finansową rekompensatę uszczerbku, który powstał u osoby poszkodowanej wskutek zdarzenia wywołującego szkodę .
Úpadek	Úpadek je právem definovaná neschopnost dlužníka platit své splatné závazky (dluhy) více věřitelům.*	Upadłość	Upadłość to procedura wszczynana w razie niewypłacalności dłużnika, polegająca głównie na wspólnym dochodzeniu roszczeń przez wszystkich jego wierzycieli.*
Úrok	Úrok je peněžitá odměna za půjčení peněz.*	Odsetki	Odsetki to koszt pozyskania kapitałów klientůw dla banku (np. depozytůw) lub przychůd wynikajacy z udostępnienia przez bank kapitałów (np. kredytůw).*
Úroková sazba	Úroková sazba určuje kolik z jistiny musí dlužník za předem smluvně stanovenou dobu věřiteli za půjčku či úvěr zaplatit.*	Stopa procentowa	Stopa procentowa to miernik przychodu, jaki przysługuje posiadaczowi kapitału z racji udostępnienia go innym.*
Územní samospráva	Obce a kraje jsou jednotkami územní samosprávy , které	Samorząd lokalny	Tworząc samorząd lokalny władze przejęły od instytucji

	rozhodují samostatně o svých záležitostech (samostatná působnost).*		państwowych w dużej części upadłe i zdewastowane zakłady produkcyjne oraz niedoinwestowane zakłady gospodarki komunalnej.*

V

Valná hromada	Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným.	Walne zgromadzenie	Statut spółki komandytowo-akcyjnej powinien zawierać organizację walnego zgromadzenia i rady nadzorczej, jeżeli ustawa lub statut przewiduje ustanowienie rady nadzorczej.
Veřejná obchodní společnost	Veřejnou obchodní společnost je společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem.	Spółka jawna	Spółką jawną jest spółka osobowa, która prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a nie jest inną spółką handlową.
Veřejná správa	Veřejná správa je správní činnost související s poskytováním veřejných služeb, řízením veřejných záležitostí na místní i centrální úrovni a zajišťováním záležitostí ve veřejném zájmu.*	Administracja publiczna	Administracja publiczna stanowi zespolenie różnych administracji działających w zakresie spraw publicznych, przede wszystkim zaś administracji państwowej, administracji rządowej i administracji samorządowej.*
Veřejné právo	Veřejné právo je souhrn právních norem, které vytvářejí určitý protipól vůči právu soukromému.*	Prawo publiczne	Prawo publiczne to jedna z dwóch podstawowych gałęzi prawa (obok prawa prywatnego), skupiająca normy prawne, których zadaniem jest ochrona interesu publicznego.*
Veřejný příslib	Osoba slibující veřejný příslib je zavázána svým veřejným prohlášením veřejného příslibu.*	Przyrzeczenie publiczne	Prawo autorskie jednoznacznie określa wymóg zawarcia umowy pisemnej dla przejęcia praw autorskich, a przyrzeczenie publiczne taką umową nie jest.*
Věci movité	Zbožím jsou věci movité , elektřina, elektrická energie, teplo, chlad, plyn a voda.	Rzeczy ruchome	Towarem w rozumieniu ustawy są tylko rzeczy ruchome (ustawa nie ma zastosowania do sprzedaży wody, gazu ziemnego i energii

ním veřejného

			elektrycznej rozliczanych licznikiem).
Věcné břemeno	Práva odpovídající věcným břemenům jsou spojena buď s vlastnictvím určité nemovitosti, nebo patří určité osobě.	Ciążar realny	Przepisów paragrafu poprzedzającego nie stosuje się, gdy ciążar realny był ustanowiony na czas życia uprawnionego.
Věcné právo	Stejně tak z listiny musí vyplynout, že konkrétní věcné právo vzniká osobě, v jejíž prospěch se vklad navrhuje.	Prawo rzeczowe	W 1961 roku wprowadzono do polskiego systemu prawnego ograniczone prawo rzeczowe do mieszkania, wyłączając faktycznie członków spółdzielni,...
Věřitel	Věřitel je v prodlení, jestliže v rozporu se svými povinnostmi...nepřevezme řádně nabídnuté plnění nebo neposkytne spolupůsobení nutné k tomu, aby dlužník mohl splnit svůj závazek.	Wierzyciel	O uchwalonym obniżeniu kapitału zakładowego zarząd niezwłocznie ogłasza, wzywając wierzycieli spółki do wniesienia sprzeciwów w terminie trzech miesięcy...
Vklad	Vklad je typ závazku, který vznikne uzavřením smlouvy o vkladu.	Depozyt bankowy	Depozyt bankowy (vklad bankowy) to inwestycja finansowa polegająca na powierzeniu środków finansowych bankowi.
Vkladní listy	Vkladní list je potvrzením peněžního ústavu o pevném jednorázovém vkladu.	Świadectwo depozytowe	Akcjonariuszowi spółki publicznej przysługuje uprawnienie do imiennego świadectwa depozytowego wystawionego przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych zgodnie z przepisami o publicznym obrocie papilami wartościowymi.
Vlastnické právo	Kupující nabývá vlastnického práva ke zboží, jakmile je mu dodané zboží předáno.	Prawo własności	W razie zastrzeżenia prawa własności sprzedawca odbierając rzecz może żądać odpowiedniego wynagrodzenia za zużycie lub uszkodzenie rzeczy.
Vlastnictví	Řidčeji se slovo vlastnictví používá také ve významu majetek či jmění, tedy pro označení předmětu vlastnického práva.	Własność	Różne sposoby nabycia własności są nie tylko określone w prawie cywilnym ale także administracyjny, publicznym i karnym.
Vydržení	K nabytí vlastnictví vydržením dochází oprávněným držením věci po zákonem stanovenou dobu.	Zasiedzenie	Zasiedzenie to sposób nabycia określonego prawa wskutek upływu czasu, jedna z instytucji dawności.*
Vyvlastnění	Majetek zahraniční osoby související s podnikáním	Wywłaszczenie	W przypadku braku możliwości

	v České republice...může být v České republice vyvlastněn ...		porozumienia stron, z uwagi, że budowa DTŚ to realizacja celu publicznego – możliwe jest wyłączenie nieruchomości.*
Výlučné právo	Podnikatel provozující podnik, na který se obchodní tajemství vztahuje, má výlučné právo tímto tajemstvím nakládat,...	Wyłączne prawo	Firma może wystąpić o pozwolenie na budowę, ale żeby mogła ją dostać, musi mieć wyłączne prawo do gruntu.
Výmaz z obchodního rejstříku	Výmazem z obchodního rejstříku se rozumí zápis zániku údajů zapisovaných do obchodního rejstříku.	Wykreślenie spółki z rejestru	Likvidatorzy powinni zgłosić zakończenie likwidacji i złożyć wniosek o wykreślenie spółki z rejestru .
Výměnek	Výměnek byl venkovský zvykový právní útvar, prostřednictvím něhož se na statek nově nastupující hospodář zavazoval k tomu, že někdejšímu hospodáři, který mu statek předával do užívání a odcházel na odpočinek, bude doživotně zaručovat ubytování a určité množství nejčastěji naturálních dávek.*	Wycug	Wycug to dożywotnie zabezpieczenie rodziny chłopa (rolnika) w sytuacji, gdy ze starości nie dawał już rady należycie obrabiać gospodarstwa.*
Výpis z obchodního rejstříku	Rodné číslo se zapisuje do obchodního rejstříku, neuvádí se však ve výpisu z obchodního rejstříku ani se nezveřejňuje v Obchodním věstníku.	Wyciąg z rejestru handlowego	Po zarejestrowaniu prokury wystarczającą legitymacją prokurenta jest wyciąg z rejestru handlowego , stwierdzający wpisanie prokury.
Výpověď	Výpověď je jeden ze způsobů zrušení pracovního poměru, který může využít jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel.*	Wypowiedzenie umowy o pracę	Wypowiedzenie umowy o pracę to jednostronna czynność prawna skutkująca rozwiązaniem stosunku pracy.*

W

Warrant	Warrant je cenný papír, který představuje právo koupit nebo právo prodat předem dohodnuté množství základového aktiva (akcie, měna, komodita) za předem stanovenou cenu v pevně stanoveném termínu.*	Warrant subskrypcyjny	Warrant subskrypcyjny , to dokument (certyfikat) często dołączony do akcji lub obligacji dający posiadaczowi ograniczone lub nieustające prawo kupna papierów wartościowych lub innych aktywów po ustalonej cenie lub prawo do subskrypcji przyszłych emisji obligacji tego samego emitenta.*

Z

Zadržovací právo	Zadržovací právo jako zajišťovací prostředek neplní funkci preventivní ani funkci uhrazovací, pouze funkci zajišťovací.	Prawo zatrzymania	Istotą prawa zatrzymania jest to, że osoba zobowiązana do wydania cudzej rzeczy może zatrzymać ją do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących jej roszczeń o zwrot nakładów na rzecz oraz roszczeń o naprawienie szkody przez rzecz wyrządzonej.
Zajištění	Ve financích pojem zajištění znamená vytvoření pozice na určitém trhu za účelem minimalizace vystavení se riziku z jiné pozice.*	Hedging	Hedging , to strategia zabezpieczająca przed nadmiernymi wahaniami cen papierów wartościowych, polegająca na doborze do portfela aktywów o przeciwnie skorelowanych trendach.*
Započtení	Totéž platí, jestliže právo mohlo být použito k započtení kdykoliv před uplynutím promlčecí lhůty.	Potrącenie	Potrącenie jest to w umorzenie dwóch przeciwstawnych sobie wierzytelności poprzez złożenie oświadczenia woli przez jednego wierzyciela drugiemu wierzycielowi lub w drodze dwustronnej umowy.*
Zatímní list	Pokud upisovatel nesplatil celý emisní kurs upsané akcie před zápisem společnosti do obchodního rejstříku, vydá společnost bez zbytečného odkladu po tomto zápisu upisovateli zatímní list nahrazující všechny upsané a nesplacené akcie.*	Świadectwo tymczasowe	...może być bez uprzedniego wezwania pozbawiony swoich praw udziałowych przez unieważnienie dokumentów akcji lub świadectw tymczasowych , o czym spółka powinna uprzedzić w ogłoszeniach...*
Základní kapitál	Údaj o výši základního kapitálu lze v těchto listinách a na internetových stránkách uvádět, jen jestliže byl zcela splacen.	Kapitał zakładowy	Dokumenty akcji lub świadectw tymczasowych, wydane przed zarejestrowaniem podwyższenia kapitału zakładowego są nieważne.
Zákonný zástupce	Pokud nejsou fyzické osoby k právním úkonům způsobilé, jednají za ně jejich zákonní zástupci .	Przedstawiciel prawny	W imieniu osoby małoletniej umowę podpisuje jej przedstawiciel prawny .
Zaměstnanec	Úkolem zaměstnance je vykonávat určitou závislou činnost pro zaměstnavatele, za kterou mu přísluší mzda či plat.*	Pracownik	Pracownikiem jest tylko osoba wykonująca pracę w ramach stosunku pracy.*
Zaměstnavatel	Zaměstnavatel je účastníkem nejčastěji	Pracodawca	Pracodawca reprezentuje stronę

	pracovněprávního vztahu.*		podatky na rynku pracy.*
Základní nepodmíněný příjem	Základní nepodmíněný příjem je navrhovaný systém sociálního zabezpečení v podobě pravidelné peněžní dávky vyplácené ve stejné výši všem lidem.*	Bezwarunkowy dochód podstawowy	Bezwarunkowy dochód podstawowy to socjalno-polityczny model finansów publicznych zakładający, że každý obywatel, niezależnie od swojej sytuacji materialnej, otrzymuje od państwa jednakową, określoną ustawowo, kwotę pieniędzy, za którą nie jest wymagane jakiegokolwiek świadczenie wzajemne.*
Zánik smlouvy	Odstoupením od smlouvy smlouva zaniká , když v souladu s obchodním zákoníkem projev vůle oprávněné strany odstoupit od smlouvy je doručen druhé straně.	Rozwiązanie umowy	Rozwiązanie umowy rachunku bankowego zawartej na czas nie oznaczony może nastąpić w każdym czasie wskutek wypowiedzenia przez którąkolwiek ze stron.
Zánik společnosti	Společnost zaniká ke dni výmazu z obchodního rejstříku.	Rozwiązanie spółki	Rozwiązanie spółki powodują przyczyny przewidziane w umowie spółki.
Zástavní právo	Výkon rozhodnutí na peněžité plnění lze realizovat formou zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech.	Zastaw	Ograniczonymi prawami rzeczowymi są: użytkowanie, służebność, zastaw , spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz hipoteka.
Závazek (obligace)	Závazek čili obligace znamená vztah mezi dvěma lidmi nebo skupinami, z něhož jedné (dlužníku) z nich plyne povinnost v budoucnosti něco dát, udělat, případně nedělat, kdežto druhé naopak oprávnění splnění závazku očekávat, případně i vymáhat (věřitel).*	Zobowiązanie	Zobowiązanie to rodzaj stosunku cywilnoprawnego, węzeł prawny łączący dłużnika z wierzycielem, który polega na tym, że "wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić".*
Závazkové právo	Naproti tomu kupující, který má za konkrétním prodávajícím právo na dodání zboží, má za ním pohledávku (relativní závazkové právo na plnění) , a tedy aktivum způsobilé postoupení .	Prawo zobowiązań	Forma ta nie posiada osobowości prawnej, a jej funkcjonowanie reguluje prawo zobowiązań (art. 860–875 kodeksu cywilnego).
Závěť	Zůstavitel může závěť buď napsat vlastní rukou, nebo je zřídit v jiné písemné formě za účasti svědků nebo ve formě notářského zápisu.	Testament	Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu .
Zisk	Pravidla při rozdělování	Zysk	Každý wspólnik ma

	zisku u společnosti s ručením omezeným stanovuje obchodní zákoník.		právo do rovného podílu w zyskach .
Zletilost	Zletilost neboli plnoletost označuje věk, jehož dosažením člověk nabývá plné svéprávnosti.*	Plnoletost	Osiágnění plnoletosti váže se zázvyčaj z osiágněním plné zdołności do czynności prawnych oraz możności bycia podmiotem pewnych praw (np. możności zawarcia małżeństwa) i obowięzków.*
Zmocněnec	Jedná-li zmocněnec jménem zmocnitelē v mezích oprávnění zastupovat, vzniknou tím práva a povinnosti přímo zmocniteli.	Plnomocnik	Umocowanie wygasa ze śmiercią mocodawcy lub plnomocnika , chyba že w plnomocnictwie inaczej zastrzeżono z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą plnomocnictwa.
Zmocnění	Vedoucí organizační složky podniku, který je zapsán do obchodního rejstříku, je zmocněn za podnikatele činit veškeré právní úkony týkající se této složky.	Upoważnienie	Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego powinna zawierać cenę emisyjną nowych akcji lub upoważnienie zarządu albo rady nadzorczej do oznaczenia ceny emisyjnej.
Zmocnitel	Jedná-li zmocněnec jménem zmocnitelē v mezích oprávnění zastupovat, vzniknou tím práva a povinnosti přímo zmocniteli .	Mocodawca	Plnomocnictwo może być w każdym razie odwołane, chyba že mocodawca zrzekł się odwołania plnomocnictwa z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego...
Znalec	Výjimky z povinnosti oceňovat nepeněžitý vklad znalcem při zvyšování základního kapitálu.*	Biegły	Sprawozdanie załožycieli należy podać badaniu jednego albo kilku biegłych rewidentów w zakresie jego prawdziwości i rzetelności,...*
Zůstavitel	Kdo zdědí podnik nebo jej nabude smlouvou, může podnikat pod dosavadní firmou s nástupnickým dodatkem, jen má-li k tomu výslovný souhlas zůstavitele nebo dědiců nebo právního předchůdce.	Spadkodawca	Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy...
Zvláštní předpisy	Podnikatelem podle tohoto zákona je osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle	Przepisy szczególne	Przepisy szczególne o dziedziczeniu gospodarstw rolnych.

	zvláštních předpisů.		
Žalobce	Žalobce je ten, kdo podal k soudu žalobu, již se domáhá svého práva proti žalovanému.*	Powód	Powód to osoba występująca w procesie cywilnym, a także karnym jako powód cywilny, z powództwem w poszukiwaniu ochrony prawnej.*
Žalovaný	Žalovaný je ten, na něhož byla žalobcem podána u soudu žaloba a kdo se jí nyní brání.	Pozwany	Pozwany to strona bierna procesu cywilnego, przeciwko której skierowane zostało powództwo.
Živnostenské oprávnění	Podnikatelem podle tohoto zákona je osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění .*	Zezwolenie na prowadzenie działalności	Wniosek o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności na terenie miasta...*
Živnostenský zákon	Dále hovoří živnostenský zákon o provozování živnosti průmyslovým způsobem a v jednotlivých odstavcích přesně definuje, kdy hovoříme o průmyslovém způsobu činnosti.	Ustawa o działalności gospodarczej	Možna tego jednak dokonać tylko w szczególnych przypadkach, bo ustawa o działalności gospodarczej z 2004 roku, za działalność gospodarczą uznaje jedynie działalność zawodową prowadzoną w sposób zorganizowany i ciągły.

*Příklad zacerpniety z internetu

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZESTAWIENIEM SŁOWNIKA

Porównując kodeksy cywilny oraz handlowy w obu językach, napotykalibyśmy na problem, dotyczący tekstów samych. Mogłoby się wydawać, że kodeksy te nie będą się różnić za bardzo, gdyż jak Polska tak Czechy, są członkami Unii Europejskiej, a więc kodeksy prawne miałyby być zjednoczone, według pozostałych państw członkowskich.

Jeżeli chodzi o strukturę kodeksów czeskich i polskich, to są one mniej więcej takie same, natomiast ułożenie rozdziałów znacznie się różni. Chodzi przede wszystkim o ułożenie tytułów oraz poszczególnych rozdziałów. A więc kodeks cywilny czeski zaczyna się inaczej niż polski, co bardzo utrudniało nam sprawę w orientacji w dokumencie, co następnie wiąże się z problemem wyszukiwania haseł.

Największy problem stanowiły, przez nas wybrane, hasła. Niektóre hasła, występujące w kodeksach czeskich, nie znaleziono w kodeksach polskich, chociaż terminy te występują w obu prawach. W takim wypadku, definicja polska została zaczerpnięta z różnego rodzaju poradników prawnych, umieszczonych w internecie np. *autorské právo – prawo autorskie* albo *společné jmění manželů – małżeńska wspólność majątkowa*. Przydatnym okazał się również słownik internetowy GLOSBE, gdyż

Innym jeszcze typem terminów są takie, które istnieją w prawie czeskim, ale w prawie polskim nie są nadal aktualne np. *tichá společnost – spółka cicha*. Chociaż istniały one do niedawna w prawie polskim, toteż nie było trudno znaleźć ich tłumaczenia. Obecnie nie znajdują się one w kodeksie polskim.

Innym typem terminów, które utrudniały zestawienie słownika były terminy, które istnieją w prawie polskim, ale w czeskim ich brakuje. Należą tutaj głównie terminy takie, jak *spółka komandytowo-akcyjna* albo *spółka partnerska*. Chodzi o to, że systemy prawne obu państw nadal się nieznacznie różnią. Terminy te nie zostały umieszczone w naszym słowniku.

ZAKOŃCZENIE

Głównym zadaniem naszej pracy dyplomowej pod tytułem *Czesko-polska terminologia specjalistyczna w kodeksie handlowym oraz cywilnym*, było wypracowanie słownika czesko-polskiego z zakresu prawa cywilnego oraz handlowego.

Praca została podzielona na dwie części – teoretyczną oraz praktyczną. Pierwsza część teoretyczna podzielona została na cztery rozdziały. W pierwszym rozdziale przedstawiliśmy sobie akty prawne, jakie istnieją oraz podaliśmy ich krótką charakterystykę. W tymże rozdziale opisaliśmy język specjalistyczny, a konkretnie język prawny i prawniczy, jako język aktów prawnych oraz osób, zajmujących się prawem. Kolejny rozdział porusza sprawę tłumaczenia oraz jego typy. Rozdział trzeci, najważniejszy, zajmuje się konkretnie opisem tłumaczenia specjalistycznego, w tym tłumaczeniem tekstów prawnych, gdyż zadaniem naszej pracy było tłumaczenie terminów z zakresu prawa. Ostatni rozdział części teoretycznej opisuje leksykografię jako naukę oraz jej historię. Dlatego, że zadaniem tej pracy było sporządzenie słownika, została więc podana szczegółowa typologia słowników, jakie pojawiły się w Polsce na rynku wydawniczym.

Najważniejszą częścią pracy to część praktyczna, w której przedstawiony jest dwujęzyczny słownik terminologii prawnej, zawartej w kodeksie handlowym i cywilnym. Najpierw wyjaśniliśmy, jaką metodę stosowano przy tworzeniu tego słownika oraz podane są też ogólne informacje o słowniku. Następuje samotny słownik najważniejszych haseł w kodeksie handlowym i cywilnym. Na koniec przedstawiliśmy problemy, jakie związane były z tworzeniem tego słownika.

Jak wynika z niniejszej pracy, terminy prawne w języku czeskim jak i polskim są sobie dosyć podobne. Polska i Czechy są państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a więc oba te państwa dążą do unifikacji ustaw zgodnie z normami Unii.

Analizując przez nas wybrane hasła, doszliśmy do wniosku, że jeżeli chodzi o terminologię prawną, bardzo trudno jest określić, który z tych języków jest bardziej analityczny (opisowy), czeski czy polski. Cała lista haseł w języku czeskim składa się z 442 słów, a w języku polskim z 444 słów. Takie podobieństwo może wydawać się zaskakujące, ale jak już wcześniej stwierdziliśmy, państwa członkowskie UE starają się zjednoczyć swoje akty prawne według norem UE. Na dodatek słownictwo prawne

wywodzi się z języka łacińskiego a wiemy, że łacina stanowi podstawę dla wszystkich języków, więc nic dziwnego w tym, że terminologia prawnicza za bardzo się nie różni.

Słownik, zawarty w tutejszej pracy, przeznaczony jest przede wszystkim dla studentów filologii czeskiej oraz polskiej, ale skorzystać z niego mogą również studenci nauk prawnych. Słownik ten mógłby stanowić podstawę do wypracowania dwujęzycznego słownika terminologii prawnej, gdyż w chwili obecnej brak takiego słownika specjalistycznego jak w Czechach tak w Polsce. Samotny ten fakt jest bardzo zaskakujący, gdyż stosunki prawne między tymi dwoma państwami są dosyć bogate.

SHRNUTÍ

Cílem naší práce *Czesko-polska terminologia specjalistyczna w kodeksie handlowym oraz cywilnym*, bylo vytvořit česko-polský slovník z oblasti obchodního a občanského práva.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. První část teoretická je rozdělena do čtyř kapitol. V kapitole první jsme si představili právní texty, jaké existují a uvedli jsme jejich stručnou charakteristiku. V této kapitole jsem také popsali odborný jazyk, konkrétně tedy jazyk právní a právnícký, jako jazyk právních textů a osob, které tento jazyk využívají. Další kapitola se zabývá obecně překladem a jeho typologií. Třetí kapitola, která je zároveň nejdůležitější, konkrétně popisuje odborný překlad, včetně překladu právních textů, jelikož úkolem naší práce byl překlad právních pojmů. Poslední kapitola pojednává o lexikografii jako vědě a její historii. Vzhledem k tomu, že naším nejdůležitějším úkolem bylo sestavit slovník, zabýváme se také podrobnou typologií slovníků, jaké existují na polském trhu.

Nejdůležitější částí této práce je část praktická, ve které se nachází dvojjazyčný slovník právní terminologie, obsažené v obchodním a občanském zákoníku. Nejdřív jsme si vysvětlili metodu, používanou při sestavování slovníku a také obecné informace o slovníku. Následuje samotný slovník klíčových termínů v obchodním a občanském zákoníku. Nakonec jsme uvedli problémy, s jakými jsme se setkali při jeho tvorbě.

Jak vyplývá z této práce, právní pojmy v češtině a polštině jsou si velmi podobné. Polsko a Česká republika jsou členskými státy Evropské unie, a tudíž obě tyto země se snaží sjednotit právní předpisy v souladu s normami EU.

Po důkladné analýze všech pojmů, jsme došli k závěru, že pokud se jedná o právní terminologii, je velmi obtížné zjistit, který z těchto jazyků je více analytický (popisný), čeština nebo polština. Celý seznam pojmů v češtině se skládá ze 442 slov, a v polštině ze 444 slov. Toto podobenství se může zdát zarážející, ale jak jsme již uvedli výše, členské státy EU se snaží sjednotit svoje právní předpisy dle evropských norem. Kromě toho, právní termíny bývají odvozené z jazyka latinského, a tak není divu, že se právní terminologie skoro vůbec neliší.

Slovník, obsažený v této práci, je určen především studentům polské a české filologie, ale použít jej můžou také studenti právních oborů. Tento slovník by mohl být

základem pro vytvoření dvojjazyčného slovníku právní terminologie, protože v současné době tento typ slovníku neexistuje ani v Polsku, ani v České republice. Tato skutečnost je velice překvapující, protože právní vztahy mezi těmito zeměmi jsou poměrně bohaté.

BIBLIOGRAFIA

Bańko M., *Z pogranicza leksykografii i językoznawstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu warszawskiego, Warszawa 2001.

Chlebda W., *Etnolingwistyka i leksykografia*, Wydawnictwo Uniwersytetu opolskiego, Opole 2010.

Knittlová D., *K teorii i praxi překlada*, Univerzita Palckého v Olomouci, Olomouc 2003.

Kolaříková D., *Vývoj odborného překlada u nás v letech 1945-2004*, Wydawnictwo Univerzity Karlova v Praze, Praha 2005.

Korolko M., *Retoryka i erystyka dla prawników*, Wydawnictwo prawnicze PWN, Warszawa 2001.

Kořenský K., *Jazyk právní komunikace*, Wydawnictwo Academia, Praga 1997.

Lande J., *Sprawa teorii prawa*, Warszawa 1959.

Mielczarek A., *Z zagadnień leksykografii encyklopedycznej*, Wydawnictwo państwowe PWN, Warszawa 1972.

Pieńkos J., *Podstawy juryslingwistyki*, Wydawnictwo MUZA SA, Warszawa 1999.

Pieńkos J., *Podstawy przekładoznawstwa: od teorii do praktyki*, Kantor wydawniczy Zakamycze, Kraków 2003.

Pieńkos J., *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie: aspekty lingwistyczne i pozalingwistyczne*, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 1993.

Piotrkowski T., *Zrozumieć leksykografię*, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2001.

Polański K., *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Wydawnictwo Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wrocław 2003.

Quemada B., *Technique et langage*, Wydawnictwo Éditions Gallimard, Paryż 1978.

Szulc A., *Podręczny słownik językoznawstwa stosowanego*, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 1984.

Urbańczyk S., *Encyklopedia wiedzy o języku polskim*, Wydawnictwo Ossolińskich, Wrocław 1978.

Wróblewski B., *Język prawny i prawniczy*, Wydawnictwo Polska Akademia Umiejętności, Kraków 1948.

Wróblewski B., *Studia z dziedziny prawa i etyki*, Kraków 1939.

Żmigrocki P., *Słowo-słownik-rzeczywistość*, Wydawnictwo LEXIS, Kraków 2008.

Źródła internetowe:

Portalwiedzy.onet.pl

www.gazetaprawna.pl

pl.wikipedia.org

Supertłumacz.pl

www.leksykografia.uw.edu.pl

Źródła do wypracowania słownika:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r., Kodeks cywilny

Ustawa z dnia 15 września 2000 r., Kodeks spółek handlowych

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Cs.glosbe.org

Wikipedia.org

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Ewa Lasotová
Název katedry a fakulty:	Katedra slavistiky, Filozofická fakulta
Název diplomové práce:	<u>Česko-polská odborná terminologie w obchodním a občanském zákoníku</u>
Vedoucí diplomové práce:	Doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.
Počet znaků:	118 718
Počet titulů použité literatury:	20
Klíčová slova:	Právní texty, právní jazyk, právnický jazyk, překlad, odborný překlad, překlad právních textů, lexikografie, slovník

Abstrakt:

Tato diplomová práce se dělí na dvě části – část teoretickou a praktickou. V teoretické části se zabýváme právními texty, jejich obecnou charakteristikou a právním a právnickým jazykem, který je součástí právních textů. Dále popisujeme co je to překlad a uvádíme jeho typologii. Zaměřujeme se především na překlad právních textů, jako součástí odborného překladu. V poslední kapitole teoretické části je popsána lexikografie jako věda a v rámci lexikografie uvádíme podrobnou typologii slovníků.

V části praktické se nachází česko-polský slovník odborné terminologie v občanském a obchodním zákoníku. Slovník byl vypracován samostatně, na základě srovnávání zákoníků v obou jazycích.

Topic of the thesis: Czech-Polish professional terminology in Commercial and Civil Code

Key words: legal texts, legal language, translation, professional translation, translation of legal texts, lexicography, dictionaries

Abstract:

This thesis is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part deals with the legal texts, their general characteristics and legal language, which is part of the legal texts. Next we describe a translation with presentation of its typology. We specialize in the translation of legal texts, as part of professional translation. In the last chapter of theoretical part we describe lexicography as a science with detailed typology of dictionaries.

The practical part is Czech-Polish dictionary of professional terminology in Commercial and Civil Code. The dictionary was developed on our own, on the grounds of the comparison of the Codes in both languages.

Tytuł pracy: Czesko-polska terminologia specjalistyczna w Kodeksie handlowym oraz cywilnym

Słowa kluczowe: akty prawne, język prawny, język prawniczy, tłumaczenie, tłumaczenie specjalistyczne, tłumaczenie tekstów prawnych, leksykografia, słowniki

Streszczenie:

Praca ta, podzielona jest na dwie części – część teoretyczną i praktyczną. W części teoretycznej opisane są akty prawne, ich krótka charakterystyka oraz język prawny i prawniczy. Dalej scharakteryzowane jest ogólnie tłumaczenie oraz jego typologia. Później zajmujemy się tłumaczeniem tekstów prawnych, jako dział tłumaczenia specjalistycznego. W ostatnim rozdziale opisana jest leksykografia jako nauka oraz szczegółowa typologia słowników.

W części praktycznej znajduje się czesko-polski słownik terminologii specjalistycznej w Kodeksie handlowym oraz cywilnym. Słownik został wypracowany samodzielnie, na podstawie porównywania kodeksów w obu językach.